

साईटिस अनुसूचीमा सूचीकृत

नेपालमा पाइने सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिहरू

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
बबरमहल, काठमाण्डौ

२०७५

साईटिस अनुसूचीमा सूचीकृत

नेपालमा पाइने सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिहरू

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
बबरमहल, काठमाण्डौ

२०७५

प्रकाशक: राष्ट्रीय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग, बबरमहल, काठमाण्डौ।

सर्वाधिकार: प्रकाशकमा

प्रथम प्रकाशन: १००० प्रति २०७५ असार

सम्पादन

श्री लक्ष्मण प्रसाद पौडेयाल, इकोलोजिस्ट, राष्ट्रीय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
श्री ऋषि रानाभाट, सहायक इकोलोजिस्ट, राष्ट्रीय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
श्री भुपेन्द्र प्रसाद यादव, सहायक इकोलोजिस्ट, राष्ट्रीय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
श्री डम्बर भण्डारी, सहायक वन अधिकृत, वन विभाग
श्री कल्पना शर्मा (ठकाल), सहायक वैज्ञानिक अधिकृत, वनस्पति विभाग
डा. ईशान गौतम, जीव विज्ञ, त्रिभुवन विश्व विद्यालय-प्राकृतिक विज्ञान सङ्ग्रहालय

सल्लाहकार

श्री मन बहादुर खड्का, महानिर्देशक, राष्ट्रीय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
श्री गोपाल प्रकाश भट्टराई, उप-महानिर्देशक, राष्ट्रीय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

साभार:

राष्ट्रीय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग (२०७५) साईटिस अनुसूचीमा सूचीकृत नेपालमा पाइने सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिहरू, नेपाल सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय, राष्ट्रीय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग, बबरमहल, काठमाण्डौ

आवरण फोटो:

हाप्सिलो (राजु आचार्य), मगर गोही र पाटेबाघ (सागर गिरी), भुईचम्पा (खिलेन्द्र गुरुङ), हिउँ चितुवा (संजोग राई)

विषयसूची

१. परिचय	९
२. साईटिस अनुसूचीहरू	३
३. नेपालमा साईटिस कार्यान्वयन	५
३.१ नेपालको सहभागिता	५
३.२ साईटिस सम्बन्धी कानूनहरू	५
३.३ साईटिस सम्बन्धी कानून कार्यान्वयन	६
३.३.१ व्यवस्थापन निकायहरू	६
३.३.२ वैज्ञानिक निकायहरू	७
३.३.३ अन्य निकायहरू	८
४. साईटिस अनुसूचीमा सूचीकृत प्रजाति	८
४.१. वन्यजन्तु (Fauna)	८
४.१.१ साईटिस अनुसूची I मा सूचीकृत वन्यजन्तु (दुर्लभ वन्यजन्तु)	८
४.१.२ साईटिस अनुसूची II मा सूचीकृत वन्यजन्तु (लोपोन्मुख वन्यजन्तु)	१३
४.१.३ साईटिस अनुसूची III मा सूचीकृत वन्यजन्तु (संरक्षित वन्यजन्तु)	२१
४.२. वनस्पति (Flora)	२४
४.२.१ साईटिस अनुसूची I मा सूचीकृत वनस्पति (दुर्लभ वनस्पति)	२४
४.२.२ साईटिस अनुसूची II मा सूचीकृत वनस्पति (लोपोन्मुख वनस्पति)	२५
४.२.३ साईटिस अनुसूची III मा सूचीकृत वनस्पति (संरक्षित वनस्पति)	४६
सन्दर्भ सामग्रीहरू	५०
तालिकाहरू	
तालिका १: वन्यजन्तु (स्तनधारी, पन्छी, सरिसृप, उभयचर, पुतली) र वनस्पति प्रजातिको संक्षिप्त विवरण	२
तालिका २: साईटिस अनुसूची I मा सूचीकृत वन्यजन्तुको सूची	१०
तालिका ३: साईटिस अनुसूची II सूचीकृत वन्यजन्तुको सूची	१४
तालिका ४: साईटिस अनुसूची III मा सूचीकृत वन्यजन्तुको सूची	२२
तालिका ५: साईटिस अनुसूची I मा सूचीकृत वनस्पतिको सूची	२४
तालिका ६: साईटिस अनुसूची II मा सूचीकृत वनस्पतिको सूची	२६
तालिका ७: साईटिस अनुसूची III मा सूचीकृत वनस्पतिको सूची	४६

डाँफे (फोटो: हरन चौधरी)

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

फोन नं. : ४२२०८५०
४२२०९१२
४२२७९२६
फ्याक्स नं. ४२२७६७५

संकेत नं. :-
पत्र संख्या :-
चलानी नं. :-

पो. ब. नं. - ८६०
बबरमहल, काठमाडौं
Email: info@dnpwc.gov.np
<http://wwwdnpwc.gov.np>

कृतज्ञता

नेपाल दुर्लभ वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण गर्ने अभियानमा १९७५ मा साईटिस (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora – CITES) को पक्ष राष्ट्र भएदेखि नै सक्रिय रहेंदै आएको छ। साईटिसको सफल कार्यान्वयनको लागि उपयुक्त संस्थागत तथा कानूनी ढाँचाको आवश्यकता पर्दछ। त्यसका साथसाथै सम्बद्ध निकायहरूबीच समन्वय, सूचनाको आदानप्रदान, साईटिस सम्बन्धी प्रकाशन र प्रचारप्रसार पनि यसको कार्यान्वयनका महत्वपूर्ण पक्षहरू हुन्। नेपालमा साईटिस कार्यान्वयनको निर्मित आवश्यक संस्थागत तथा कानूनी संचनाको विकास भइसकेको छ, तथापि तिनीहरूको बारेमा प्रचारप्रसार सामग्रीहरू अझै पनि प्रयाप्त छैनन्। तसर्थे नेपालका सम्बन्धित सरोकारवालाहरूमा सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिहरूको बारेमा जानकारी प्रदान गर्ने उद्देश्य लिई यस विभागले केही वर्षयता नेपालको साईटिस अनुसूची अद्यावधिक गर्दै आएको छ।

नेपालमा ७३ प्रजातिका स्तनधारी, ११३ प्रजातिका चरा, २६ प्रजातिका सरिसृप, २ प्रजातिका उभयचर, ३ प्रजातिका पुतली, ४९७ प्रजातिका वनस्पति साईटिसको अनुसूची I, II र III मा सूचीकृत भएकाछन्। यस पुस्तकमा नेपालमा पाइने ‘साईटिस अनुसूचीमा सूचीकृत सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिहरू’ सूचीकृत गरिएका छन्।

यस पुस्तक प्रकाशनको तयारी एवम् सम्पादन कार्यमा योगदान दिनुहुने यस विभागका इकोलोजिष्ट श्री लक्ष्मणप्रसाद पौड्याल, सहायक इकोलोजिष्टद्वय श्री ऋषि रानाभाट र श्री भुपेन्द्रप्रसाद यादव, वन विभागका सहायक वन अधिकृत श्री डम्बर भण्डारी, वनस्पति विभागका सहायक वैज्ञानिक अधिकृत श्री कल्पना शर्मा (ढकाल) र प्राकृतिक विज्ञान सङ्ग्रहालयका जीवविज्ञ डा. ईशान गौतमलाई हार्दिक धन्यवाद प्रदान गर्दछु। प्रारम्भिक लेखनकार्यमा सहयोग पुऱ्याउनुहुने श्री शम्भु चर्माकारलाई धन्यवाद छ। अध्ययन तथा प्रकाशन कार्यमा परामर्शदाताका रूपमा सहयोग पुऱ्याउने रकम्भिजन प्रा. लि. लाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु। यस पुस्तक सम्पादन कार्यमा योगदान दिनुहुने राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागका उप-महानिर्देशक श्री गोपाल प्रकाश भट्टराई र व्यवस्थापन अधिकृत श्री नारायण रुपाखेती र प्राकृतिक विज्ञान सङ्ग्रहालयका प्रमुख प्रा.डा. धर्मराज डड्गोलप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु। मस्यौदा अद्योपान्त अध्ययन गरी सुझाव दिनुभएकोमा प्रा. करन बहादुर शाहलाई हार्दिक धन्यवाद छ। यस पुस्तक प्रकाशन गर्ने प्रत्यक्ष सहयोग पुऱ्याउनु हुने वन विभाग, वनस्पति विभाग तथा प्राकृतिक विज्ञान सङ्ग्रहालयको सहयोगलाई स्मरण गर्न चाहन्छु।

यस पुस्तकले साईटिस कार्यान्वयन गर्ने निकाय, नीति निर्माता, वन्यजन्तु र वनस्पतिका चासो राख्ने कर्मचारी, शिक्षक, विद्यार्थी र अनुसन्धानकर्ता लगायत सर्वसाधारणका लागि सहयोग पुऱ्याउने आशा राखिएको छ। साथै यस पुस्तकले ‘सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन, २०७३’ को दफा ३२ अनुसार साईटिस अनुसूचीमा वन्यजन्तु र वनस्पतिको नाम नेपाल सरकारको राजपत्रमा प्रकाशनको लागि सहयोग पुग्ने विश्वास लिएको छु।

मनबहादुर खड्का
महानिर्देशक

चितुवा (फोटो: सागर गिरी)

९. परिचय

नेपाल वन, वन्यजन्तु, वनस्पति लगायत जैविक विविधताका लागि विश्वमा नै धनी मुलुकका रूपमा परिचित छ। विश्व मानचित्रमा नेपालले जम्मा ०.९ प्रतिशत भूभाग मात्र ओगटेको छ भने यहाँ विश्वमा पाइने वनस्पति र वन्यजन्तुमा ३.२ प्रतिशत वनस्पति र १.१ प्रतिशत वन्यजन्तु पाइन्छन्। ती वन्यजन्तु तथा वनस्पतिसँग सम्बन्धित जैविक विविधताहरूको वैज्ञानिक, साँस्कृतिक, मनोरञ्जनात्मक र आर्थिक दृष्टिकोणबाट समेत महत्त्व बढ़दै गइरहेको छ। तसर्थ हामी र हाम्रा सन्ततिले जैविक विविधताहरूको निरन्तर उपयोग गर्न र प्राकृतिक सन्तुलन कायम राख्नका लागि तिनको संरक्षण गर्नु हाम्रो प्रमुख दायित्व हो।

पृथ्वीमा रहेका वन्यजन्तु तथा वनस्पतिहरू विभिन्न कारणले गर्दा लोप भइरहेकाछन्। वासस्थानको क्षति, अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा रहेको उपयोगको उच्च माग, अधिक प्रयोग, चोरी शिकारी, बेरोजगारी तथा अज्ञानता तिनीहरू लोप हुनुको प्रमुख कारण हुन्। वैज्ञानिक, साँस्कृतिक, मनोरञ्जनात्मक र आर्थिक दृष्टिकोणबाट वन्यजन्तु तथा वनस्पतिहरूको बढ़दो महत्त्व, निश्चित क्षेत्रमा भएका ती वन्यजन्तु तथा वनस्पतिहरूको संरक्षण गर्ने उपयुक्त संरक्षणकर्ता सम्बन्धित राज्य र जनता नै भएको, र अन्तर्राष्ट्रिय माग पूरा गर्नका लागि हुनसक्ने अधिक सङ्कलन र व्यापारलाई नियन्त्रण तथा नियमन गर्दै उक्त प्रजातिको संरक्षण गर्नुपर्ने अपरिहार्यतालाई महसुस गरी सन् १९७३ मार्च ३ का दिन संयुक्त राज्य अमेरिकाको राजधानी वासिडटन डीसीमा विश्व संरक्षण सङ्घ (The World Conservation Union) को संयोजकत्वमा एक अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनको आयोजना भयो। तत्कालीन अवस्थामा विश्वका ८० राष्ट्रका प्रतिनिधिहरूले सहभागिता जनाएको उक्त सम्मेलनले दुर्लभ वन्यजन्तु तथा वनस्पति प्रजातिको संरक्षणको लागि अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि तयार गरेर त्यसमा हस्ताक्षर गरे। सोही महासन्धिलाई सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिका प्रजातिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार सम्बन्धी महासन्धि (साईटिस) Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES) नामाकरण गरियो। साईटिस महासन्धि सन् १९७३ मा पारित भई सन् १९७५ को जुलाई १

बाट कार्यान्वयन हुँदै आएको छ। पछिल्लो तथ्याङ्क अनुसार यस महासन्धिमा विश्वका १८३ देश पक्षराष्ट्र रहेका छन्। साईटिसका पक्षराष्ट्रहरूको सम्मेलनको बैठक आयोजना हरेक २/२ वर्षमा हुने गर्दछ। यसको १७ औं बैठक (COP 17) सन् २०१६ को सेमेर्वर २४ देखि अक्टोबर ५ सम्म दक्षिण अफ्रिकाको जोहान्सर्वर्गमा सम्पन्न भएको थियो। यस महासन्धिको अभिप्राय पक्षराष्ट्रहरूले आफ्नो मुलुकमा भएका सङ्कटापन्न वन्यजन्तु र वनस्पतिलाई यथासक्य प्राकृतिक अवस्थामा नै संरक्षण एवं सुरक्षा गर्नु र अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियमन गर्नु हो। यस महासन्धिमा अनुमोदित दफा र उपदफालाई कार्यान्वयन गर्न यसका पक्षराष्ट्रहरूले कानूनी व्यवस्था, त्यसलाई कार्यान्वयन गर्ने निकायहरूको संस्थागत संरचना एवं आवश्यक कार्यक्रमहरूको व्यवस्था गर्नुपर्दछ। पक्षराष्ट्रको नाताले यस महासन्धिको कार्यान्वयन गर्नु सबैको दायित्व हुन आउँछ।

नेपालले सन् १९७५ मा १२ औं स्थानमा साईटिस महासन्धिको पक्षराष्ट्र भए पश्चात नियमितरूपमा महासन्धिको कार्यान्वयन गर्दै आइरहेको छ। साईटिस सचिवालयसँग नियमित सम्पर्क र समन्वय गर्नका लागि राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागलाई प्रमुख व्यवस्थापन निकायको रूपमा तोकिएको छ।

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागले साईटिसमा सूचीकृत भएका वन्यजन्तु र वनस्पतिहरूलाई अद्यावधिक गरी ‘साईटिस अनुसूचीमा सूचीकृत सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिहरू’ पुस्तक प्रकाशन र वितरण गर्दै आएको छ। यस पुस्तकले पनि साईटिस अनुसूचीमा सूचीकृत प्रजातिको संक्षेपीकरण तालिका (तालिका १), साईटिस अनुसूचीहरू, नेपालमा साईटिस कार्यान्वयन र साईटिस अनुसूचीमा सूचीकृत अद्यावधिक वन्यजन्तु: स्तनधारी, पन्छी, सरिसुप, उभयचर, पुतली तथा वनस्पति प्रजातिलाई सूचीकृत गरेको छ।

तालिका ९: साईटिस अनुसूचीमा सुचीकृत नेपालमा पाइने वन्यजन्तु र वनस्पति प्रजातिको संख्यात्मक संक्षिप्त विवरण

सि.नं.	वन्यजन्तु तथा वनस्पति	अनुसूची (Appendices)	वर्ग (Order)	परिवार (Family)	जाति (Genus)	प्रजाति (Species)
क) वन्यजन्तु						
१	स्तनधारी (Mammal)	I	८	१६	२४	३२
		II	६	८	११	१४
		III	३	८	१६	२७
२	पन्छी (Bird)	I	५	७	११	१२
		II	८	१४	४८	६६
		III	२	२	५	५
३	गोही (Crocodile)	I	१	२	२	२
४	छेपारो (Lizard)	I	१	१	१	२
५	सर्प (Snake)	I	१	१	१	१
		II	१	४	६	७
६	कछुवा/ठोटरी (Turtle)	I	१	२	२	३
		II	१	२	६	१४
७	उभयचर (Amphibian)	II	१	२	२	२
८	पुतली (Butterfly)	II	१	१	२	३
ख) वनस्पति						
९	वनस्पति (Plant)	I		१	१	२
		II		१०	६५	४९९
		III		४	४	४

तालिका ९ मा दिइएको तथ्याङ्कबमोजिम नेपालमा वन्यजन्तुमा जम्मा २२० प्रजाति (स्तनधारी ७३ प्रजाति, पन्छी ११३ प्रजाति, सरिसृप २६ प्रजाति, उभयचर २ प्रजाति, पुतली ३ प्रजाति) र वनस्पतिमा जम्मा ४९७ प्रजाति साईटिसको विभिन्न अनुसूचीमा समावेश छन्।

२. साईटिस अनुसूचीहरू

साईटिस महासन्धिले दुर्लभ वन्यजन्तु र वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियमन र नियन्त्रण गर्ने उद्देश्यले साईटिसमा सूचीकृत वन्यजन्तु र वनस्पतिहरूलाई तिनीहरूको अवस्थाको आधारमा तीनवटा अनुसूचीहरू I, II र III मा वर्गीकरण गरेको छ। ती अनुसूचीहरू र तिनीहरूमा भएका व्यवस्थाहरू निम्न वर्मोजिम छन्।

अनुसूची I

साईटिस महासन्धिको अनुसूची I मा लोप हुने स्थितिमा पुगेका प्रजाति समावेश गरिएका छन्। ती प्रजाति व्यापारका कारणले अभै खतरामा पर्ने भएकोले तिनीहरूको व्यापार वा ओसारपसारलाई यसले नियन्त्रण गरेको छ। त्यस्ता प्रजातिको पूर्णरूपमा संरक्षण गर्नुपर्ने भएकोले व्यापारमा पूर्णतया रोक लगाएको छ। तर

अनुसन्धान, शैक्षिक प्रयोजन वा चिडियाखानामा राख्ने प्रयोजनको लागि यस अनुसूची अन्तर्गत रहेको वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको सम्बन्धित देशका व्यवस्थापन र वैज्ञानिक निकायको सिफारिसको आधारमा ओसारपसार गर्न पाइन्छ। बिना इजाजत ती वनस्पति र वन्यजन्तु वा तिनको आखेटोपहार निकासीपैठारी गर्न पाइँदैन। यो अनुसूचीमा परेका प्रजाति निकासी गर्ने इजाजतपत्र लिनुभन्दा पहिला पैठारी गर्न मुलुकले पैठारी पत्र र इजाजतपत्र पनि दिएको हुनुपर्दछ। निकासी र पैठारी इजाजत दिनुभन्दा अगाडि सम्बन्धित वैज्ञानिक निकायहरूले सोकार्यबाट उत्त प्रजातिको अस्तित्वमा हानि पुग्दैन साथै पैठारीकर्ता त्यसको हेरचाह गर्न सक्षम छ भन्ने कुरामा सन्तुष्ट भएको हुनु पर्दछ। अनुसूची I मा परेका तर कृत्रिम प्रजनन गरी उत्पादन गरिएका, पाल्तु वा चिडियाखानामा जन्मेका प्रजाति भने अनुसूची II मा रहेको मानिने व्यवस्था छ।

एकसिङ्गरॉन्ड गैंडा (फोटो: सागर गिरी)

नेपालको ‘सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन २०७३’ ले महासन्धिको अनुसूची I मा उल्लेखित वन्यजन्तु वा वनस्पतिको कुनै प्रजाति वा उपप्रजातिलाई “दुर्लभ वन्यजन्तु तथा वनस्पति” को रूपमा परिभाषित गरेको छ। उक्त ऐनले ती प्रजाति व्यापारको कारणले अझै खतरामा पर्ने भएकोले तिनीहरूको नमूना खरिदबिक्री गर्न, आफूसँग राख्न, प्रयोग गर्न, रोप्न, हुर्काउन, नियन्त्रित प्रजनन् गर्न, ओसारपसार गर्न वा निकासी वा पैठारी गर्न वा गराउन प्रतिबन्धित गरेको छ। तर अध्ययन, अनुसन्धान, परीक्षण, तालिम, प्रदर्शनी, संरक्षण शिक्षा, जैविक श्रोत संरक्षण वा शैक्षिक प्रयोजनमा उपयोग गर्नका लागि व्यवस्थापन निकायले वैज्ञानिक निकायको सिफारिसमा ती दुर्लभ वन्यजन्तु तथा वनस्पति वा सोको नमूना राख्न, प्रयोग गर्न, नियन्त्रित प्रजनन् गर्न, ओसारपसार र निकासीपैठारी गर्न सकिने व्यवस्था गरेको छ। उक्त निकासी वा पैठारी महासन्धिको पक्ष भएको राष्ट्रहरूमा मात्र गर्न अनुमतिपत्र दिनसक्ने व्यवस्था छ।

अनुसूची II

वन्यजन्तु तथा वनस्पति प्रजाति जो लोप हुने स्थितिमा पुगिनसकेको तर तिनको व्यापारलाई समयमा नियमन र नियन्त्रण नगर्ने हो भने निकट भविष्यमा लोप हुन सक्ने अवस्थामा रहेका वन्यजन्तु तथा वनस्पति प्रजातिलाई यस अनुसूचीमा समावेश गरिएको छ। अनुसूची II मा समावेश भएका प्रजातिको निकासी गर्दा सम्बन्धित पक्षराष्ट्रको वैज्ञानिक निकायले त्यस्ता प्रजातिको निकासीबाट अस्तित्वमा खतरा छैन भने कुरा सुनिश्चित भएपछि मात्र व्यवस्थापन निकायले निकासी इजाजत दिन सक्दछ। तर कुनै पक्षराष्ट्रको कानूनले पैठारी इजाजत पत्र अग्रिम रूपमा लिनुपर्ने व्यवस्था गरेको अवस्थामा बाहेक पैठारी इजाजत लिनुपर्ने बाध्यता भने रहेदैन।

नेपालको सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन, २०७३ ले महासन्धिको अनुसूची II मा उल्लेखित वन्यजन्तु वा वनस्पतिको कुनै प्रजाति वा उपप्रजातिलाई ‘लोपोन्मुख वन्यजन्तु तथा वनस्पति’ भनी परिभाषित गरेको छ। ती वन्यजन्तु तथा वनस्पतिहरूको वा सोको नमूना ओसारपसार तथा निकासी वा पैठारीसम्बन्धमा अनुसूची I मा सूचीकृत वन्यजन्तु वा वनस्पतिको हकमा जे जस्तो व्यवस्था गरिएको छ सोही लागू हुने व्यवस्था गरेको छ। साथै, लोपोन्मुख वन्यजन्तु तथा वनस्पति वा सोको नमूनाको निकासी वा पैठारी महासन्धिको पक्ष भएको राष्ट्रहरूमा गर्न मात्र अनुमतिपत्र दिन सक्ने व्यवस्था छ।

अनुसूची III

कुनै देश वा पक्षराष्ट्रले आफ्नो राष्ट्रको कुनै प्रजातिको व्यापार नियमन एवं नियन्त्रण गर्नु पर्ने आवश्यकता महसुस गरेमा त्यस्ता प्रजातिलाई अनुसूची III मा समावेश गरेको हुन्छ। सोही राष्ट्रले ती प्रजातिको संरक्षण र व्यापारलाई नियमन एवं नियन्त्रण गर्न कानूनी व्यवस्था गरेको भएपनि एकल प्रयासले मात्र सम्भव नहुने र त्यसको कार्यान्वयनको लागि अन्य सदस्य राष्ट्रहरूको सहयोग आवश्यकता पर्ने हुनाले सहयोग जुटाउनका निमित्त विभिन्न प्रजातिलाई अनुसूची III मा समावेश गरिएको हुन्छ। अनुसूची III मा राख्न प्रस्ताव गर्ने राष्ट्रमा सो प्रजातिको व्यापार र ओसारपसार गर्नको निमित्त व्यवस्थापन निकायबाट इजाजतपत्र लिएर मात्र ओसारपसार गर्न, निकासी गर्न र पैठारी गर्न सकिन्छ। प्रस्ताव गर्ने राष्ट्रबाहेक अन्य राष्ट्रले व्यापार र ओसारपसार गर्दा व्यवस्थापन निकायबाट उत्पत्तिको प्रमाणपत्र जारी गर्नुपर्ने हुन्छ।

नेपालको सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन, २०७३ ले यस अनुसूचीमा रहेका वन्यजन्तु तथा वनस्पतिहरूलाई ‘संरक्षित वन्यजन्तु वा वनस्पति’ भनी परिभाषित गरेको छ। उक्त वन्यजन्तुको पालनपोषण गर्न वा संरक्षित वनस्पतिहरू रोप्न, हुर्काउन वा त्यस्तो वन्यजन्तु वा वनस्पतिको नमूना आफूसँग राख्न, प्रयोग गर्न, उत्पादन गर्न, बिउको रूपमा व्यापार गर्न, ओसारपसार गर्न वा निकासी वा पैठारी गर्न चाहने व्यक्ति, संस्था वा निकायले सम्बन्धित व्यवस्थापन निकायबाट अनुमति लिएर मात्र गर्नसक्ने व्यवस्था गरेको छ। साथै त्यस्ता वन्यजन्तु वा वनस्पतिको निकासी वा पैठारी गर्दा महासन्धिको पक्षराष्ट्रहरूमा मात्र गर्न अनुमतिपत्र दिन सक्ने व्यवस्था गरेको छ।

३. नेपालमा साईटिस कार्यान्वयन

३.१ नेपालको सहभागिता

नेपालले साईटिस महासन्धिमा जुन १२, १९७५ मा हस्ताक्षर गरी उक्त मितिबाट नै यसको पक्षराष्ट्र भई कार्य गर्दै आएको छ। यसरी साईटिसको सदस्य भएदेखि विभिन्न ढड्गले महासन्धिका प्रत्येक क्रियाकलापहरूमा नेपालले सक्रिय र सकारात्मक भूमिका खेल्दै आएको छ। साईटिस सचिवालयले आयोजना गरेका विभिन्न बैठक, सभा र सम्मेलनहरूमा नेपालको तर्फबाट प्रतिनिधित्व गरी यसको कार्यान्वयनमा उठेका सवालहरूमा आफ्नो राय, सुझाव एवं नेपालका सवालहरूलाई प्रस्तुति गर्दै आएको छ। त्यसैगरी साईटिस सम्बन्धी नेपालमा भएगरेका गतिविधिहरू समेटी वार्षिक रूपमा प्रतिवेदन तयार गरी साईटिस सचिवालयमा पेश गर्दै आएको छ। नेपालले साईटिस स्थायी समितिको सदस्य समेत रही यस महासन्धिको कार्यान्वयनमा अन्तर्राष्ट्रिय उत्तरदायित्व समेत निभाइसकेको छ। यसै क्रममा नेपालले सन् १९८८ मा साईटिसको एसिया क्षेत्रको बैठक र १९९५ मा साईटिस कार्यान्वयन सम्बन्धी तालिम एवं कार्यशाला गोष्ठीको आयोजना पनि गरेको थियो। साईटिस महासन्धिले सिर्जना गरेको दायित्वलाई निर्वाह गरी दुर्लभ वन्यजन्तु, वनस्पति तथा तिनका आखेटोपहारहरूको व्यापार तथा ओसारपसारलाई नियन्त्रण गर्नका लागि विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूसँग समन्वय गरी कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउँदै आएको छ। साईटिस सम्बन्धी प्रचारप्रसार, कानून कार्यान्वयन गर्ने निकायहरूको समन्वय बैठक, कार्यान्वयनको लागि सामूहिक कदम उठाउनेदेखि लिएर विभिन्न समयमा सभा, बैठक, तालिमको आयेजना गर्दै आएको छ। यसका अतिरिक्त नेपालले साईटिसको कार्यान्वयनसँग सम्बन्धित अध्ययन, अनुसन्धान गरी त्यसको नतिजा प्रकाशन तथा वितरण गर्दै आएको छ।

३.२ साईटिससँग सम्बन्धित कानूनहरू

नेपालको सन्धि ऐन, २०४७ को दफा ६ मा नेपाल पक्षराष्ट्र रहेको अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धी नेपालमा कानून सरह लागू हुने व्यवस्था भए बमोजिम नेपालले साईटिसको कार्यान्वयन गर्दै आएको छ। साथै साईटिस कार्यान्वयनका लागि विभिन्न कानूनहरूमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा समावेश भएका व्यवस्थाहरूले सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिहरूको संरक्षण र तिनको अवैध व्यापार नियन्त्रणमा योगदान पुऱ्याउँदै आएको छ।

नेपाल पक्ष भएको सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिका प्रजातिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार सम्बन्धी महासन्धि, १९७३ को कार्यान्वयन गर्न सङ्कटापन्न वन्यजन्तु र वनस्पतिका विभिन्न प्रजातिको संरक्षण र त्यसको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारलाई नियमन तथा नियन्त्रण गर्नको लागि आवश्यक कानूनी व्यवस्था गरी महासन्धि कार्यान्वयनमा निरन्तरता दिएको छ। साईटिस कार्यान्वयनसँग सम्बन्धित मुख्य कानूनको रूपमा ‘सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन, २०७३’ रहेको छ। यसका अतिरिक्त साईटिस कार्यान्वयनसँग सम्बन्धित अन्य कानूनहरू निम्न बमोजिम रहेकाछन्:

- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२६
- वन ऐन, २०४६
- निकासी पैठारी (नियन्त्रण) ऐन, २०९३
- जलचर संरक्षण ऐन २०१७
- हुलाक ऐन २०९६
- भन्सार ऐन २०६४

३.३ साईटिस सम्बन्धी कानून कार्यान्वयन

नेपालमा साईटिस अनुसूचीमा सूचीकृत केही वन्यजन्तु तथा वनस्पतिका प्रजातिहरू अवैध रूपमा चोरी निकासी हुने गरेका तथ्यहरू विभिन्न अध्ययन प्रतिवेदनहरूले देखाएका छन्। वन्यजन्तु र तिनका आखेटोपहार, वनस्पति तथा तिनका भागहरूको अवैधरूपमा ओसारपसार तथा बिक्री वितरणको नियन्त्रण गर्न र व्यापारको नियमन गर्न साईटिस महासन्धिमा व्यवस्था भए बमोजिम हरेक पक्षराष्ट्रले संस्थागत तथा कानूनी संचना बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्ने हुन्छ। तसर्थ नेपाल पक्षराष्ट्र भएको सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिका प्रजातिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार महासन्धि, १९७३ को कार्यान्वयन गर्न सङ्कटापन्न वन्यजन्तु र वनस्पतिका विभिन्न प्रजातिको संरक्षण र त्यसको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारलाई नियमन तथा नियन्त्रण गर्नका नियमित विभिन्न कानूनी व्यवस्थाहरू गरी कार्यान्वयन हुँदै आएको थियो। नेपाल सरकारले पछिल्लो समयमा ‘सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन, २०७३’ को तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिरहेको छ। उक्त ऐनले सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिहरू वा सोको नमूनाको कारोबारलाई नियमन गर्ने व्यवस्था गरेको छ। ऐनमा व्यवस्थापन निकायहरू र वैज्ञानिक निकायहरू तोकी तिनको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी स्पष्ट रूपमा उल्लेख गरिएको छ। त्यस्तै, ऐनमा कसुर र सजाय सम्बन्धी व्यवस्था गर्नुका साथै साईटिसको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको एउटा राष्ट्रिय समन्वय समिति गठनको व्यवस्था गरेको छ।

व्यवस्थापन र वैज्ञानिक निकायहरूले संरक्षणको क्षेत्रमा कार्यरत अन्य निकायहरू, विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू, र स्थानीय समुदायसँगको सहकार्यमा साईटिसमा सूचीकृत वन्यजन्तु तथा वनस्पतिहरूको संरक्षण, र तिनको सङ्कलन, ओसारपसार र निकासीपैठारीमा नियन्त्रण र नियमन गर्दै आएको छ।

साईटिस पक्षराष्ट्र नेपालले हरेक वर्षको अक्टोबर ३९ भित्र वार्षिक प्रतिवेदन, हरेक दुई वर्षमा साईटिस सम्बन्धी गतिविधि संलग्न भएको प्रतिवेदन साईटिस सचिवालयमा बुझाउँदै आएको छ। त्यसबाहेक साईटिससँग सम्बन्धित प्रचारप्रसार सामग्रीको प्रकाशन र वितरण गर्दै आएको छ। साईटिस पक्षराष्ट्रहरूको बैठकका निर्णयहरू र अन्य विवरण सम्बन्धित सरोकारवालाहरूबीच आदानप्रदान गर्दै आएको छ। साईटिसको पक्षराष्ट्रको बैठकहरूमा नियमितरूपमा प्रतिनिधित्व गरी साईटिस कार्यान्वयनका सन्दर्भमा उठेका सवालहरूमा आफ्नो

राय, सुझाव एवं नेपालका सवालहरूलाई आदानप्रदान गरी तिनको समाधानका उपायहरूको खोजी गर्नमा योगदान पुऱ्याउँदै आएको छ। सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन, २०७३ मा व्यवस्था भएअनुसार व्यवस्थापन निकायका रूपमा वन्यजन्तुका लागि राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र वनस्पतिका लागि वन विभाग, वैज्ञानिक निकायका रूपमा वन्यजन्तुका लागि त्रिभुवन विश्वविद्यालय अन्तर्गतको प्राकृतिक विज्ञान सङ्ग्रहालय र वनस्पतिका लागि वनस्पति विभाग तोकिएका छन् जसले साईटिस कार्यान्वयन गर्नमा सक्रिय भूमिका खेलेका छन्। तिनको काम कर्तव्य र अधिकारहरू सक्षिप्तरूपमा तल उल्लेख गरिएका छन्।

३.३.९ व्यवस्थापन निकायहरू

नेपालमा साईटिस महासन्धि कार्यान्वयन गर्नका लागि वन्यजन्तु वा सोको नमूनाको सम्बन्धमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र वनस्पति वा सोको नमूनाको सम्बन्धमा वन विभागलाई व्यवस्थापन निकायको रूपमा तोकिएको छ। त्यस्तैगरी साईटिस सचिवालयसँग नियमित सम्पर्क र समन्वय गर्नका लागि राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागलाई प्रमुख व्यवस्थापन निकायको रूपमा तोकिएको छ।

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

नेपालका संरक्षित क्षेत्रहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने गराउने जिम्मेवारी राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको रहेको छ। यस विभागको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ।

- (क) सङ्कटापन्न वन्यजन्तु वा सोको नमूना निकासी वा पैठारी भए वा नभएको सम्बन्धमा नियमित रूपमा अनुगमन गर्ने।
- (ख) साईटिस सूचीकृत वन्यजन्तुको चोरी शिकार र अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्ने।

- (ग) अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति वा संस्था वा निकायले सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन, २०७३ वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा अनुमतिपत्रमा उल्लेखित शर्त उल्लङ्घन गरेमा अनुमतिपत्र रद्द गर्ने।

- (घ) सङ्कटापन्न वन्यजन्तुसम्बन्धमा अध्ययन अनुसन्धान तथा प्रचारप्रसार गर्ने वा गराउने।
- (ङ) यस महासन्धिको कार्यान्वयनको लागि गर्नुपर्ने नीतिगत,

संस्थागत र कानूनी उपायका सम्बन्धमा नेपाल सरकारको तर्फबाट आवधिक प्रतिवेदन तयार गर्ने।

- (च) यस महासन्धि कार्यान्वयनसम्बन्धमा अन्य आवश्यक व्यवस्था गर्ने।
- (छ) साईटिसको वैज्ञानिक निकायसँग प्राविधिक र वैज्ञानिक राय सल्लाह लिने र साईटिस कार्यान्वयनमा सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूबीच समन्वय गर्ने।

वन विभाग

वनस्पतितर्फको व्यवस्थापन निकायको रूपमा वन विभागलाई तोकेको छ। यस विभागले आफू मातहतका सम्बन्धित कार्यालयहरूमार्फत संरक्षित क्षेत्र बाहेकका वन क्षेत्रको संरक्षण व्यवस्थापन र अनुसन्धान सम्बन्धित कामहरू गर्दछ। त्यसका साथै साईटिस सम्बन्धी देहाय बमोजिमको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिएको छ।

- (क) सड्कटापन्न वनस्पति वा सोको नमूना निकासी वा पैठारी भए वा नभएको सम्बन्धमा नियमित रूपमा अनुगमन गर्ने।
- (ख) अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति वा संस्था वा निकायले सड्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन, २०७३ वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा अनुमतिपत्रमा उल्लेखित शर्त उल्लङ्घन गरेमा अनुमतिपत्र रद्द गर्ने।
- (ग) सड्कटापन्न वनस्पतिसम्बन्धमा अध्ययन अनुसन्धान तथा प्रचारप्रसार गर्ने वा गराउने।
- (घ) यस महासन्धिको कार्यान्वयनकालागि गर्नुपर्ने नीतिगत, संस्थागत र कानूनी उपायका सम्बन्धमा नेपाल सरकारको तर्फबाट आवधिक प्रतिवेदन तयार गर्ने।
- (ङ) यस महासन्धिको कार्यान्वयन सम्बन्धमा अन्य आवश्यक व्यवस्था गर्ने।
- (च) राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सरोकारवालाहरूबीच साईटिस कार्यान्वयनको लागि समन्वय गर्ने।

३.९.२ वैज्ञानिक निकायहरू

सड्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन, २०७३ मा व्यवस्था भएअनुसार वन्यजन्तुतर्फको वैज्ञानिक निकाय त्रिभुवन विश्वविद्यालय अन्तर्गत रहेको प्राकृतिक

विज्ञान सङ्ग्रहालय र वनस्पतितर्फको वैज्ञानिक निकाय वनस्पति विभागलाई तोकेको छ। यी वैज्ञानिक निकायहरूको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम रहेको छ।

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, प्राकृतिक विज्ञान सङ्ग्रहालय

प्राकृतिक विज्ञान सङ्ग्रहालय वन्यजन्तुतर्फको वैज्ञानिक निकाय भएकोले यसले देहाय बमोजिमको दायित्व निर्वाह गर्नुपर्ने हुन्छ।

- (क) नेपाल सरहदभित्र पाइने सड्कटापन्न वन्यजन्तुको अस्तित्वको अवस्थाबारेमा नियमितरूपमा अध्ययन अनुसन्धान गरी व्यवस्थापन निकायलाई आवश्यक परामर्श प्रदान गर्ने र त्यस्तो अध्ययन अनुसन्धानको सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार प्रतिवेदन प्रकाशन गर्ने।
- (ख) सड्कटापन्न वन्यजन्तु वा सोको नमूनाको स्वस्थताको प्रमाणपत्र जारी गर्ने।
- (ग) सड्कटापन्न वन्यजन्तुका प्रजातिबारे व्यवस्थापन निकायलाई आवश्यकता अनुसार सल्लाह वा परामर्श उपलब्ध गराउने।
- (घ) विभिन्न प्रजातिका सड्कटापन्न वन्यजन्तुको परिचय, पहिचान र वर्गीकरणबारे निर्णय गर्ने।
- (ङ) यस महासन्धिमा सूचीकृत सड्कटापन्न वन्यजन्तुका प्रजातिको वैज्ञानिक तथा प्राविधिक विषयमा प्रचारप्रसार गर्ने वा गराउने।
- (च) सड्कटापन्न वन्यजन्तुको संरक्षणका लागि महासन्धिसँग सम्बन्धित विभिन्न निकायहरूबीच समन्वय गर्ने।

वनस्पति विभाग

वनस्पति विभाग वनस्पतितर्फको वैज्ञानिक निकायको रूपमा रहेकोले यसले देहाय बमोजिमको दायित्व निर्वाह गर्नुपर्दछ।

- (क) नेपाल सरहदभित्र पाइने सड्कटापन्न वनस्पतिको अस्तित्वको अवस्थाबारेमा नियमितरूपमा अध्ययन अनुसन्धान गरी व्यवस्थापन निकायलाई आवश्यक परामर्श प्रदान गर्ने र त्यस्तो अध्ययन अनुसन्धानको सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार प्रतिवेदन प्रकाशन गर्ने।
- (ख) सड्कटापन्न वनस्पति वा सोको नमूनाको स्वस्थताको प्रमाणपत्र जारी गर्ने।
- (ग) सड्कटापन्न वनस्पतिका प्रजातिबारे व्यवस्थापन निकायलाई आवश्यकता अनुसार सल्लाह वा परामर्श उपलब्ध गराउने।

- (घ) विभिन्न प्रजातिका सङ्कटापन्न वनस्पतिको परिचय, पहिचान र वर्गीकरणबारे निर्णय गर्ने।
- (ङ) यस महासन्धिमा सूचीकृत सङ्कटापन्न वनस्पतिका प्रजातिको वैज्ञानिक तथा प्राविधिक विषयमा प्रचारप्रसार गर्ने वा गराउने।
- (च) सङ्कटापन्न वनस्पतिको संरक्षणका लागि यस महासन्धिसँग सम्बन्धित विभिन्न निकायहरूबीच समन्वय गर्ने।

३.१.३ अन्य निकायहरू

नेपाल सरकारले तोकेका व्यवस्थापन र वैज्ञानिक निकायका अतिरिक्त नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग, भन्सार विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरू, हुलाक विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरू, पुरातत्व विभाग, राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला र नेपालमा वन्यजन्तु, वनस्पति तथा

जैविक विविधता संरक्षणको क्षेत्रमा कार्यरत गैरसरकारी संस्थाहरूले पनि साईटिस कार्यान्वयनमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दै आएकाछन्। त्यसैगरी सम्माननीय प्रधानमन्त्रीले अध्यक्षता गर्ने राष्ट्रिय बाघ संरक्षण समिति, वन तथा वातावरण मन्त्रीले अध्यक्षता गर्ने राष्ट्रिय वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण समन्वय समिति, केन्द्रीयस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण व्यूरो र जिल्लास्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण व्युरोले पनि साईटिस कार्यान्वयनमा अहम भूमिका निर्वाह गर्दै आइरहेको छ। नेपालको सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तराष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन, २०७३ र महासन्धिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नको लागि सङ्कटापन्न वन्यजन्तु वा वनस्पति प्रजातिको संरक्षण र सम्बद्धन गर्न अपनाउनु पर्ने नीतिगत, कानूनी र संस्थागत व्यवस्थाको लागि नेपाल सरकारलाई सिफारिस गर्न र यस ऐन कार्यान्वयनमा आवश्यक सहयोग र समन्वय गर्न सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको एउटा राष्ट्रिय समन्वय समितिको व्यवस्था रहेको छ।

४. साईटिस अनुसूचीमा सूचीकृत नेपालमा पाइने प्रजातिहरू

४.९. वन्यजन्तु (Fauna)

४.९.१ साईटिस अनुसूची I मा सूचीकृत वन्यजन्तु (दुर्लभ वन्यजन्तु)

साईटिसको अनुसूची I मा सूचीकृत वन्यजन्तु (दुर्लभ वन्यजन्तु) मा ३२ स्तनधारी, १२ पन्थी, २ गोही, २ छेपारो, ३ कछुवा/ठोटरी र १ सर्प प्रजाति पर्दछन्। ती प्रजातिका वर्ग (Order), परिवार (Family), वैज्ञानिक नाम (Scientific Name), अङ्ग्रेजी नाम (English Name) र उपलब्ध भएसम्म नेपाली नाम (Nepali Name) सहितको विवरण तालिका २ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

कालो सालक (फोटो: लव गुरागाई)

घीर (फोटो: हरि बस्नेत)

तालिका २: साईर्टेस अनुसूची I मा सूचीकृत नेपालमा पाइने वन्यजन्तुको सूची

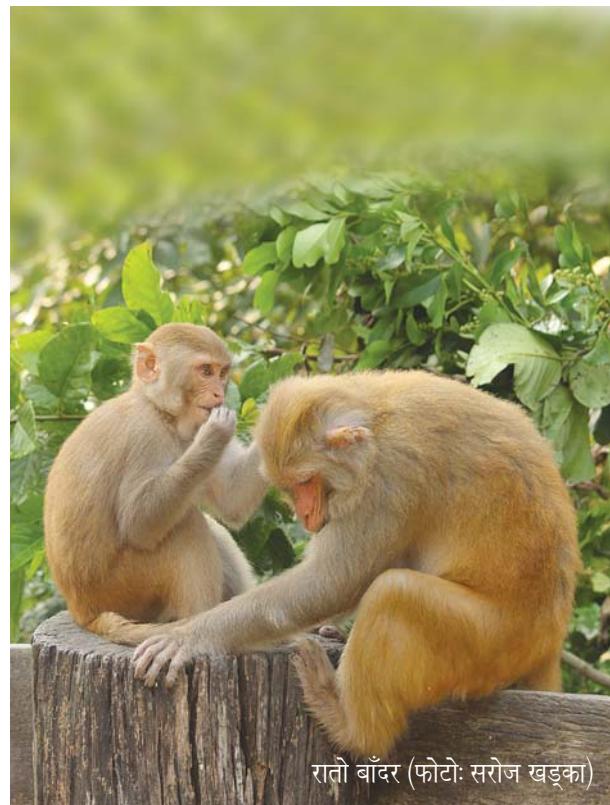
SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
क) स्तनधारी (Mammal)					
1	Pholidota	Manidae	<i>Manis crassicaudata</i>	Indian Pangolin	तामे सालक
2	Pholidota	Manidae	<i>Manis pentadactyla</i>	Chinese Pangolin	कालो सालक
3	Primates	Cercopithecidae	<i>Semnopithecus ajax</i>	Himalayan Grey Langur	पश्चिमा लङ्गुर
4	Primates	Cercopithecidae	<i>Semnopithecus hector</i>	Tarai Grey Langur	तराई लङ्गुर
5	Primates	Cercopithecidae	<i>Semnopithecus schistaceus</i>	Nepal Grey Langur	नेपाली लङ्गुर
6	Carnivora	Canidae	<i>Canis lupus</i>	Grey Wolf	ब्याँसी
7	Carnivora	Ursidae	<i>Ursus arctos</i>	Brown Bear	रातो भालु
8	Carnivora	Ursidae	<i>Ursus thibetanus</i>	Himalayan Black Bear	हिमाली कालो भालु
9	Carnivora	Ursidae	<i>Melursus ursinus</i>	Sloth Bear	काटे भालु
10	Carnivora	Ailuridae	<i>Ailurus fulgens</i>	Red Panda	हाँबे, रातो पाण्डा
11	Carnivora	Mustelidae	<i>Lutra lutra</i>	European/Eurasian Otter	कालो औंत
12	Carnivora	Viverridae	<i>Prionodon pardicolor</i>	Spotted Linsang	सिलु बिरालो
13	Carnivora	Felidae	<i>Uncia uncia</i>	Snow Leopard	हिँउ चितुवा
14	Carnivora	Felidae	<i>Neofelis nebulosa</i>	Clouded Leopard	ध्वाँसे चितुवा
15	Carnivora	Felidae	<i>Panthera pardus</i>	Leopard	चितुवा
16	Carnivora	Felidae	<i>Panthera tigris</i>	Tiger	पाटेबाघ
17	Carnivora	Felidae	<i>Pardofelis marmorata</i>	Marbled Cat	छिरबिरे बिरालो, मार्बल बिरालो
18	Cetacea	Platanistidae	<i>Platanista gangetica</i>	Gangetic River Dolphin	सौँस, डिल्फिन

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
19	Proboscidea	Elephantidae	<i>Elephas maximus</i>	Asian Elephant	हाती
20	Perissodactyla	Rhinocerotidae	<i>Rhinoceros unicornis</i>	Greater One-horned Rhinoceros	एकसिंहो जँडा
21	Artiodactyla	Suidae	<i>Sus scrofa</i>	Pygmy Hog	पुड्के बदल
22	Artiodactyla	Moschidae	<i>Moschus chrysogaster</i>	Alpine Musk Deer	सुनकण्ठे कस्तुरी
23	Artiodactyla	Moschidae	<i>Moschus fuscus</i>	Dusky Musk Deer	कालो कस्तुरी
24	Artiodactyla	Moschidae	<i>Moschus leucogaster</i>	Himalayan Musk Deer	सेतोकाटे कस्तुरी
25	Artiodactyla	Cervidae	<i>Rucervus duvaucelii</i>	Swamp Deer	बाहसिङ्गा
26	Artiodactyla	Bovidae	<i>Bos gaurus</i>	Gaur	गौरिगाई
27	Artiodactyla	Bovidae	<i>Bos mutus</i>	Wild Yak	जङ्गली चौरिगाई
28	Artiodactyla	Bovidae	<i>Capricornis thar</i>	Himalayan Serow	थार
29	Artiodactyla	Bovidae	<i>Naemorhedus goral</i>	Goral, Himalayan Goral	घोरल
30	Artiodactyla	Bovidae	<i>Ovis ammon hodgsonii</i>	Great Tibetan Sheep / Tibetan Argali	नाथन
31	Artiodactyla	Bovidae	<i>Pantholops hodgsonii</i>	Tibetan Antelope	चिन्द
32	Lagomorpha	Leporidae	<i>Caprolagus hispidus</i>	Hispid Hare	लधुकर्ण खरायो
ੴ) ਪਣੀ (Bird)					
1	Galliformes	Phasianidae	<i>Lophophorus impejanus</i>	Himalayan Monal	डੱਪੇ
2	Galliformes	Phasianidae	<i>Catreus wallichii</i>	Cheer Pheasant	चੀਰ
3	Galliformes	Phasianidae	<i>Tetraogallus tibetanus</i>	Tibetan Snowcock	ਹਿੰਦੂ ਕੁਝੂਰਾ
4	Anseriformes	Anatidae	<i>Rhodonessa caryophyllacea</i>	Pink-headed Duck	ਯੁਣਾਫੀਟਾਊਕੇ ਹਾਸ
5	Gruiformes	Gruidae	<i>Grus nigricollis</i>	Black-necked Crane	ਕਾਲੀਕਣਾਂ ਸਾਰਸ

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
6	Gruiformes	Otididae	<i>Houbaropsis bengalensis</i>	Bengal Florican	खरमुजुर
7	Coraciiformes	Bucerotidae	<i>Buceros bicornis</i>	Great Hornbill	राजधनेश
8	Coraciiformes	Bucerotidae	<i>Aceros nipalensis</i>	Rufous-necked Hornbill	होमराई
9	Falconiformes	Accipitridae	<i>Aquila heliacal</i>	Imperial Eagle	राग महाचील
10	Falconiformes	Accipitridae	<i>Haliaeetus albicilla</i>	White-tailed Eagle	कड्कम चील
11	Falconiformes	Falconidae	<i>Falco jugger</i>	Laggar Falcon	लागर बाज
12	Falconiformes	Falconidae	<i>Falco peregrinus</i>	Peregrine Falcon	शाही बाज
ग) गोही (Crocodile)					
1	Crocodylia	Crocodylidae	<i>Crocodylus palustris</i>	Marsh crocodile	मगर गोही
2	Crocodylia	Gavialidae	<i>Gavialis gangeticus</i>	Gharial	घडियाल गोही
घ) कछुवा/ठेटरी (Turtle)					
1	Testudines	Geoemydidae	<i>Melanochelys tricarinata</i>	Tricarinate Hill Turtle	पड़नी कछुवा, ठेटरी कछुवा
2	Testudines	Trionychidae	<i>Nilssonia gangeticus</i>	Indian Soft Shell Turtle	कटैया, बाडहर कैरा, अभिनासा
3	Testudines	Trionychidae	<i>Nilssonia hurum</i>	Indian Peacock Soft Shell Turtle	कटैया, बडहर, कटखिरी
झ) छेपरो (Lizard)					
1	Sauria	Varanidae	<i>Varanus bengalensis</i>	Bengal Monitor	झैस गोहरो
2	Sauria	Varanidae	<i>Varanus flavescens</i>	Golden Monitor	सुन गोहरो
च) सर्प (Snake)					
1	Serpentes	Pythonidae	<i>Python molurus molurus</i>	Asiatic Rock Python	अजिङ्गर

४.९.२ साईंटिस अनुसूची II मा सूचीकृत वन्यजन्तु (लोपोन्मुख वन्यजन्तु)

साईंटिसको अनुसूची II मा सूचीकृत वन्यजन्तु अथवा लोपोन्मुख वन्यजन्तुमा १४ स्तनधारी, ६४ पन्थी, १४ कछुवा/ठोटरी, र ७ सर्प, २ उभयचर र ३ पुतली प्रजाति पर्दछन्। ती प्रजातिका वर्ग (Order), परिवार (Family), वैज्ञानिक नाम (Scientific Name), अङ्ग ग्रेजी नाम (English Name) र उपलब्ध भएसम्म नेपाली नाम (Nepali Name) सहितको विवरण तालिका ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

रातो बाँदर (फोटो: सरोज खड्का)

खैरो ओँत (फोटो: सागर गिरी)

तालिका ३: साईट्स अनुसूची II मा सूचीकृत नेपालमा पाइने वन्यजन्तुको सूची

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
क) स्तनधारी (Mammal)					
1	Scandentia	Tupaiidae	<i>Tupaia belangeri</i>	Northern Tree shrew	पहाडी रुख छुचुक्रो
2	Chiroptera	Pteropodidae	<i>Pteropus giganteus</i>	Indian Flying-fox	राज चमेरो/बदुरा
3	Primates	Cercopithecidae	<i>Macaca assamensis</i>	Assam Macaque	पहरे बाँदर
4	Primates	Cercopithecidae	<i>Macaca mulatta</i>	Rhesus Macaque	रातो बाँदर
5	Carnivora	Mustelidae	<i>Aonyx cinerea</i>	Asian Small-clawed Otter	सानो ओत
6	Carnivora	Canidae	<i>Cuon alpinus</i>	Dhole	वन चुक्का, ढोले
7	Carnivora	Felidae	<i>Felis chaus</i>	Jungle Cat	वन बिरालो, वन ढाहे
8	Carnivora	Mustelidae	<i>Lutrogale perspicillata</i>	Smooth-coated Otter	चैरो औत
9	Carnivora	Felidae	<i>Lynx lynx</i>	Eurasian Lynx	पाहन बिरालो, लिंक्स
10	Carnivora	Felidae	<i>Prionailurus bengalensis</i>	Leopard Cat	चरीबाघ
11	Carnivora	Felidae	<i>Prionailurus rubiginosus</i>	Rusty-spotted Cat	खिया थोक्ले बिरालो
12	Carnivora	Felidae	<i>Prionailurus viverrinus</i>	Fishing Cat	मलाहा बिरालो
13	Perissodactyla	Equidae	<i>Equus kiang</i>	Kiang	कियाङ
14	Rodentia	Sciuridae	<i>Ratufa bicolor</i>	Black Giant Squirrel	राजलोखर्क
ख) पर्णी (Bird)					
1	Galliformes	Phasianidae	<i>Ithaginis cruentus</i>	Blood Pheasant	चिलिमे
2	Anseriformes	Anatidae	<i>Anas formosa</i>	Baikal Teal	बैकलमैरी
3	Anseriformes	Anatidae	<i>Sarkidiornis melanotos</i>	Knob-billed Goose	नकटा
4	Gruiformes	Gruidae	<i>Grus antigone</i>	Sarus Crane	सारस

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
5	Gruiformes	Gruidae	<i>Grus grus</i>	Common Crane, Crane	लक्ष्मण सारस
6	Gruiformes	Gruidae	<i>Anthropoides virgo</i>	Demoiselle Crane	कफ्चाङ-कुरुड सारस
7	Gruiformes	Otididae	<i>Syphoetides indicus</i>	Lesser Florican	सानो ख्रमुजुर
8	Ciconiiformes	Ciconiidae	<i>Ciconia nigra</i>	Black Stork	कालो गरुड
9	Ciconiiformes	Threskiornithidae	<i>Platalea leucorodia</i>	Eurasian Spoonbill	बुम्बाटुँ साँवरी
10	Strigiformes	Strigidae	<i>Asio flammeus</i>	Short-eared Owl	लधुर्का लाटोकोसेरो
11	Strigiformes	Strigidae	<i>Asio otus</i>	Long-eared Owl	लामकाने लाटोकोसेरो
12	Strigiformes	Strigidae	<i>Athene brama</i>	Spotted Owlet	कोचलगाउँ लाटोकोसेरो
13	Strigiformes	Strigidae	<i>Athene noctua</i>	Little Owl	हिमाली कोचलगाउँ
14	Strigiformes	Strigidae	<i>Bubo bubo/Bubo bengalensis</i>	Eurasian / Rock Eagle-Owl	हापिसलो
15	Strigiformes	Strigidae	<i>Bubo coromandus</i>	Dusky Eagle-Owl	भासोलुक
16	Strigiformes	Strigidae	<i>Bubo nipalensis</i>	Spot-bellied Eagle-Owl	महाकोशिक
17	Strigiformes	Strigidae	<i>Glauucidium brodiei</i>	Collared Owlet	सानो हुन्डुल
18	Strigiformes	Strigidae	<i>Glauucidium cuculoides</i>	Asian Barred Owlet	टूलो हुन्डुल
19	Strigiformes	Strigidae	<i>Glauucidium radiatum</i>	Jungle Owlet	हुन्डुल
20	Strigiformes	Strigidae	<i>Ketupa flavipes</i>	Tawny Fish-Owl	कैलो महाल हुच्चिल
21	Strigiformes	Strigidae	<i>Ketupa zeylonensis</i>	Brown Fish-Owl	महाल हुच्चिल
22	Strigiformes	Strigidae	<i>Ninox scutulata</i>	Brown Hawk-Owl	कालपेचक
23	Strigiformes	Strigidae	<i>Otus bakkamoena</i>	Collared Scops-Owl	चिन्ती उलुक
24	Strigiformes	Strigidae	<i>Otus spilocephalus</i>	Mountain Scops-Owl	तेकाली उलुक
25	Strigiformes	Strigidae	<i>Otus sunia</i>	Oriental Scops-Owl	लोखर्क उलुक

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
26	Strigiformes	Strigidae	<i>Strix leptogrammica</i>	Brown Wood-Owl	चक्से उलुक
27	Strigiformes	Strigidae	<i>Strix ocellata</i>	Mottled Wood-Owl	छिके उलुक
28	Strigiformes	Tytonidae	<i>Tyto alba</i>	Barn Owl	गोठे लाटोकोसेरो
29	Strigiformes	Tytonidae	<i>Tyto capensis</i>	Grass Owl	धाँसे लाटोकोसेरो
30	Strigiformes	Tytonidae	<i>Otus bakkamoena</i>	Indian Scops-owl	उलूक
31	Coraciiformes	Bucerotidae	<i>Anthracoceros albirostris</i>	Oriental Pied-Hornbill	कालो धनेश
32	Falconiformes	Accipitridae	<i>Accipiter badius</i>	Shikra	शिक्रा
33	Falconiformes	Accipitridae	<i>Accipiter gentilis</i>	Northern Goshawk	बलाकोङ्ख वनबाज
34	Falconiformes	Accipitridae	<i>Accipiter nisus</i>	Eurasian Sparrowhawk	वनबाज
35	Falconiformes	Accipitridae	<i>Accipiter trivirgatus</i>	Crested Goshawk	कर्ली बसेरा
36	Falconiformes	Accipitridae	<i>Accipiter virgatus</i>	Besra	बेसरा
37	Falconiformes	Accipitridae	<i>Aquila chrysaetos</i>	Golden Eagle	सुपर्ण महाचील
38	Falconiformes	Accipitridae	<i>Aquila clanga</i>	Greater Spotted Eagle	जीवाहर महाचील
39	Falconiformes	Accipitridae	<i>Aquila hastata</i>	Indian Spotted Eagle	लघु महाचील
40	Falconiformes	Accipitridae	<i>Aquila nipalensis</i>	Steppe Eagle	गोमयु महाचील
41	Falconiformes	Accipitridae	<i>Aquila rapax</i>	Tawny Eagle	राग महाचील
42	Falconiformes	Accipitridae	<i>Aviceda jerdoni</i>	Jerdon's Baza	कैलो जुरेबाज
43	Falconiformes	Accipitridae	<i>Aviceda leuphotes</i>	Black Baza	कालो जुरेबाज
44	Falconiformes	Accipitridae	<i>Butastur teesa</i>	White-eyed Buzzard	जमल श्येनबाज
45	Falconiformes	Accipitridae	<i>Buteo buteo</i>	Common Buzzard	श्येनबाज
46	Falconiformes	Accipitridae	<i>Buteo hemilasius</i>	Upland Buzzard	पहाडे श्येनबाज

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
47	Falconiformes	Accipitridae	<i>Buteo rufinus</i>	Long-legged Buzzard	लामखुटे श्येनबाज
48	Falconiformes	Accipitridae	<i>Circaetus gallicus</i>	Short-toed Snake-Eagle	सर्पहारी चील
49	Falconiformes	Accipitridae	<i>Circus aeruginosus</i>	Western Marsh-harrier	पश्चिमी सिम भुइचील
50	Falconiformes	Accipitridae	<i>Circus spilonotus</i>	Eastern Marsh Harrier	पूर्वी सिम भुइचील
51	Falconiformes	Accipitridae	<i>Circus cyaneus</i>	Hen Harrier	चल्लाचोर भुइचील
52	Falconiformes	Accipitridae	<i>Circus macrourus</i>	Pallid Harrier	श्वेत भुइचील
53	Falconiformes	Accipitridae	<i>Circus melanoleucos</i>	Pied Harrier	आबलाक पेटाहा भुइचील
54	Falconiformes	Accipitridae	<i>Circus pygargus</i>	Montagu's Harrier	मोन्टगु भुइचील
55	Falconiformes	Accipitridae	<i>Elanus caeruleus</i>	Black-shouldered Kite	मुसे चील
56	Falconiformes	Accipitridae	<i>Gyps bengalensis</i>	White-rumped Vulture	डड्गर मिछ
57	Falconiformes	Accipitridae	<i>Aegypius monachus</i>	Cinereous Vulture	राजगिर्द
58	Falconiformes	Accipitridae	<i>Gyps fulvus</i>	Eurasian Griffon	चैरे मिछ
59	Falconiformes	Accipitridae	<i>Gyps himalayensis</i>	Himalayan Griffon	हिमाली गिर्द
60	Falconiformes	Accipitridae	<i>Gyps indicus</i>	Long-billed Vulture	लामो टुँडे मिछ
61	Falconiformes	Accipitridae	<i>Gyps tenuirostris</i>	Slender-billed Vulture	सानो खैरो गिर्द
62	Falconiformes	Accipitridae	<i>Sarcogyps calvus</i>	Red-headed Vulture	सुन गिर्द
63	Falconiformes	Accipitridae	<i>Gypaetus barbatus</i>	Bearded Vulture	हाडफोर
64	Falconiformes	Accipitridae	<i>Neophron percnopterus</i>	Egyptian Vulture	सेतो गिर्द
65	Falconiformes	Accipitridae	<i>Haliaeetus leucoryphus</i>	Pallas's Fish-Eagle	बोक्सी चील
66	Falconiformes	Accipitridae	<i>Haliaeetus indus</i>	Brahminy Kite	सेतो याउके चील
67	Falconiformes	Accipitridae	<i>Hieraetus fasciatus</i>	Bonelli's Eagle	मोरगी चील

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
68	Falconiformes	Accipitridae	<i>Hieraetus kienerii</i>	Rufous-bellied Eagle	सेताकाङ्गे चील
69	Falconiformes	Accipitridae	<i>Hieraetus pennatus</i>	Booted Eagle	काँधचढ़ चील
70	Falconiformes	Accipitridae	<i>Ichthyophaga humilis</i>	Lesser Fish-Eagle	सानो माछाकुल
71	Falconiformes	Accipitridae	<i>Ichthyophaga ichthyaetus</i>	Grey-headed Fish-Eagle	माछाकुल
72	Falconiformes	Accipitridae	<i>Ictinaetus malayensis</i>	Black Eagle	द्रोणक चील
73	Falconiformes	Accipitridae	<i>Milvus migrans</i>	Black Kite	कालो चील
74	Falconiformes	Accipitridae	<i>Pernis ptilorhynchus</i>	Oriental Honey-buzzard	मधुहा
75	Falconiformes	Accipitridae	<i>Spilornis cheela</i>	Crested Serpent-Eagle	काकाकुल
76	Falconiformes	Accipitridae	<i>Spizaetus cirrhatus</i>	Changeable Hawk-Eagle	शदलचील
77	Falconiformes	Accipitridae	<i>Spizaetus nipalensis</i>	Mountain Hawk-Eagle	पहाडी शदलचील
78	Falconiformes	Falconidae	<i>Falco amurensis</i>	Amur Falcon	अमुर बाज
79	Falconiformes	Falconidae	<i>Falco cherrug</i>	Saker Falcon	तोप बाज
80	Falconiformes	Falconidae	<i>Falco chicquera</i>	Red-necked Falcon	रातो टाउके बाज
81	Falconiformes	Falconidae	<i>Falco columbarius</i>	Merlin	सानो बाज
82	Falconiformes	Falconidae	<i>Falco naumanni</i>	Lesser Kestrel	सानो बौडाई
83	Falconiformes	Falconidae	<i>Falco severus</i>	Oriental Hobby	चिरान्तक बाज
84	Falconiformes	Falconidae	<i>Falco subbuteo</i>	Eurasian Hobby	जुँगि चिरान्तक बाज
85	Falconiformes	Falconidae	<i>Falco tinnunculus</i>	Common Kestrel	बौडाई
86	Falconiformes	Falconidae	<i>Microhierax caerulescens</i>	Collared Falconet	पौरीबाज
87	Falconiformes	Pandionidae	<i>Pandion haliaetus</i>	Osprey	मलाह चील
88	Psittaciformes	Psittacidae	<i>Loriculus vernalis</i>	Vernal Hanging-Parrot	पर्ण सुगा

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
89	Psittaciformes	Psittacidae	<i>Psittacula alexandri</i>	Red-breasted Parakeet	कागभेला सुगा
90	Psittaciformes	Psittacidae	<i>Psittacula cyanocephala</i>	Plum-headed Parakeet	दुइसी सुगा
91	Psittaciformes	Psittacidae	<i>Psittacula eupatria</i>	Alexandrine Parakeet	कर्णा सुगा
92	Psittaciformes	Psittacidae	<i>Psittacula himalayana</i>	Slaty-headed Parakeet	मदना सुगा
93	Psittaciformes	Psittacidae	<i>Psittacula roseata</i>	Blossom-headed Parakeet	गुलाफीटाउके सुगा
94	Passeriformes	Sturnidae	<i>Gracula religiosa</i>	Common Hill Myna, Hill Myna	मदनसारिका बैना
95	Passeriformes	Muscicapidae	<i>Leiothrix argentauris</i>	Silver-eared Mesia	चाँदीकाने निसिया
96	Passeriformes	Muscicapidae	<i>Leiothrix lutea</i>	Red-billed Leiothrix	रोचिण्णु निसिया
ग) कछुवा/ठोटरी (Turtle)					
1	Testudines	Geoemydiidae	<i>Batagur dhongoka</i>	Dhond Roofed Turtle/ Three-striped Turtle	कछुवा/ठोटरी
2	Testudines	Geoemydiidae	<i>Batagur kachuga</i>	Painted Roofed/ Red-crowned River Turtle	कछुवा/ठोटरी
3	Testudines	Trionychidae	<i>Chitra indica</i>	Narrow-headed Softshell Turtle	बडहर, बथार, यानोरिया
4	Testudines	Geoemydiidae	<i>Cyclenys oldhamii</i>	Dark-throated Leaf Turtle	कछुवा/ठोटरी
5	Testudines	Geoemydiidae	<i>Hardella thurjii</i>	Eastern Crowned River Turtle	कछुवा/ठोटरी
6	Testudines	Trionychidae	<i>Indotestudo elongata</i>	Elongated Tortoise, Yellow Headed Tortoise	भुइँकछुवा, कर्तैया
7	Testudines	Trionychidae	<i>Lissemys punctata andersoni</i>	Northern Indian Flapshell Turtle	पुतली कछुवा, सेवई कछुवा
8	Testudines	Geoemydiidae	<i>Melanochelys trijuga indopensisularis</i>	Eastern Black/Bengal Black Turtle	ठोटरी/कछुवा
9	Testudines	Geoemydiidae	<i>Morenia petersi</i>	Indian Eyed Turtle	ठोटरी/कछुवा

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
10	Testudines	Geoemydidae	<i>Pangshura flaviventer</i>	Yellow-bellied Tent Turtle	ठोटरी/कछुवा
11	Testudines	Geoemydidae	<i>Pangshura pallidipes</i>	Pale Footed Brown Roofed Turtle	ठोटरी/कछुवा
12	Testudines	Geoemydidae	<i>Pangshura smithii</i>	Brown / Pale Footed Roofed Turtle	ठोटरी/कछुवा
13	Testudines	Geoemydidae	<i>Pangshura tecta</i>	Indian Tent Turtle / Indian Roofed Turtle	कछुवा/ठोटरी/होन्ड/डरखेचुवा
14	Testudines	Geoemydidae	<i>Pangshura tentoria circumdata</i>	Pink-ringed Terrapin	ठोटरी/कछुवा
घ) सर्प (Snake)					
1	Serpentes	Colubridae	<i>Elachistodon westermanni</i>	Indian Egg-eating Snake	आण्डाखाने सर्प
2	Serpentes	Boidae	<i>Eryx conica</i>	Common Sand Boa	कालो भुसर
3	Serpentes	Elapidae	<i>Naja kaouthia</i>	Monocled Cobra	पनियादराद/गोमन
4	Serpentes	Elapidae	<i>Naja naja</i>	Spectacled Cobra	गोमन
5	Serpentes	Elapidae	<i>Ophiophagus hannah</i>	King Cobra	राजगोमन
6	Serpentes	Colubridae	<i>Ptyas mucosa</i>	Oriental Rat Snake	धामन
7	Serpentes	Pythonidae	<i>Python bivittatus</i>	Burmese Rock Python	अजिङ्कार
ङ) उभयचर (Amphibian)					
1	Anura	Ranidae	<i>Euphlyctis hexadactylus</i>	Indian Green Frog	भ्यागुतो
2	Anura	Dicroglossidae	<i>Hoplobatrachus tigerinus (Rana tigrina)</i>	Indian Bull Frog	सिंक पाहा/मेघा/मेधी
च) पुतली (Butterfly)					
1	Lepidoptera	Papilionidae	<i>Teinopalpus imperialis</i>	Kaiser-I-Hind	हरियो सुनौलो पुतली
2	Lepidoptera	Papilionidae	<i>Troides aeacus</i>	Golden Birdwing	चरी पुतली
3	Lepidoptera	Papilionidae	<i>Troides helena</i>	Common Birdwing	सुनौलो चरी पुतली

४.९.३ साईटिस अनुसूची III मा सूचीकृत वन्यजन्तु (संरक्षित वन्यजन्तु)

साईटिसको अनुसूची III मा सूचीकृत वन्यजन्तु (संरक्षित वन्यजन्तु) मा २७ प्रजातिका स्तनधारी र ५ प्रजातिका चराहरू (पन्थी) पर्दछन्। ती प्रजातिका वर्ग (Order), परिवार (Family), वैज्ञानिक नाम (Scientific Name), अङ्ग्रेजी नाम (English Name) र उपलब्ध भएसम्म नेपाली नाम (Nepali Name) सहितको विवरण तालिका ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ४ मा प्रस्तुत गरिएका वन्यजन्तुहरूमध्ये कृष्णसार, अर्ना, चौका र मुनाललाई साईटिसको अनुसूची ३ मा राख्नको लागि नेपालले प्रस्ताव गरी लागू भएको हो।

मुनाल (फोटो: मनशान्त घिमिरे)

कृष्णसार (फोटो: सागर गिरी)

तालिका ४: साईटिस अनुसूची III मा विभिन्न राष्ट्रहरूमा सूचीकृत नेपालमा पनि पाइने वन्यजनको सूची

SN	Order	Family	Genus Species (Full Name)	English Name	Nepali Name
क) स्तनधारी (Mammals)					
1	Carnivora	Canidae	<i>Canis aureus</i>	Common Jackal, Golden Jackal	स्याल
2	Carnivora	Canidae	<i>Vulpes vulpes</i>	Red Fox	रातो फ्याउरो
3	Carnivora	Canidae	<i>Vulpes bengalensis</i>	Bengal Fox	फुस्मो फ्याउरो
4	Carnivora	Mustelidae	<i>Martes flavigula</i>	Yellow-throated Marten	मलसाँझो
5	Carnivora	Mustelidae	<i>Martes foina</i>	Beech Marten	हिमाली मलसाँझो
6	Carnivora	Mustelidae	<i>Mellitoora capensis</i>	Honey Badger, Ratel	रतेल
7	Carnivora	Mustelidae	<i>Mustela altaica</i>	Alpine Weasel, Mountain Weasel	पहाडी मलसाँझो
8	Carnivora	Mustelidae	<i>Mustela ermine</i>	Ermine, Stoat	बहुरूपी मलसाँझो
9	Carnivora	Mustelidae	<i>Mustela kathiah</i>	Yellow-bellied Weasel	पितोदर मलसाँझो
10	Carnivora	Mustelidae	<i>Mustela sibirica</i>	Siberian Weasel	साइबेरियाली मलसाँझो
11	Carnivora	Viveridae	<i>Arctictis binturong</i>	Bearcat, Binturong	भालु बिरालो
12	Carnivora	Viveridae	<i>Paguma larvata</i>	Masked Palm Civet	गाजले नीरबिरालो
13	Carnivora	Viveridae	<i>Paradoxurus hermaphroditus</i>	Asian Palm Civet, Common Palm Civet	ताङी नीरबिरालो
14	Carnivora	Viveridae	<i>Viverra zibetha</i>	Large Indian Civet	ठूलो नीरबिरालो
15	Carnivora	Viveridae	<i>Viverricula indica</i>	Small Indian Civet	सानो नीरबिरालो
16	Carnivora	Herpestidae	<i>Herpestes edwardsi</i>	Indian Grey Mongoose	ठूलो चाउरीमुसो
17	Carnivora	Herpestidae	<i>Herpestes javanicus (Auro punctatus)</i>	Javan Mongoose, Small Asian Mongoose	सानो चाउरीमुसो
18	Carnivora	Herpestidae	<i>Herpestes smithii</i>	Ruddy Mongoose	रातो चाउरीमुसो

SN	Order	Family	Genus Species (Full Name)	English Name	Nepali Name
19	Carnivora	Herpestidae	<i>Herpestes urva</i>	Crab-eating Mongoose	गड्ढाहे च्याउरिमुसो
20	Carnivora	Hyaenidae	<i>Hyaena hyaena</i>	Striped Hyena	हुँडार
21	Artiodactyla	Cervidae	<i>Axis porcinus</i>	Hog Deer	लगुना
22	Artiodactyla	Bovidae	<i>Antilope cervicapra</i>	Blackbuck	कृष्णसार
23	Artiodactyla	Bovidae	<i>Boselaphus tragocamelus</i>	Nilgai	नीलगाई, घोडगथा
24	Artiodactyla	Bovidae	<i>Bubalus arnee</i>	Wild Water Buffalo	अन्ति
25	Artiodactyla	Bovidae	<i>Pseudois nayaur</i>	Blue Sheep	नाउर
26	Artiodactyla	Bovidae	<i>Tetracerus quadricornis</i>	Chousingha, Four-horned Antelope	चौंसिङ्गा, चौका
27	Rodentia	Sciuridae	<i>Marmota himalayana</i>	Himalayan Marmot	हिमाली फ्याउमुसो
ख) पर्णी (Aves)					
1	Anseriformes	Anatidae	<i>Dendrocygna bicolor</i>	Fulvous Tree-Duck, Fulvous Whistling-Duck	ठुलो सिलसिले
2	Galliformes	Phasianidae	<i>Lophura leucomelanos</i>	Kalij Pheasant	कालिज
3	Galliformes	Phasianidae	<i>Pavo cristatus</i>	Common Peafowl	मयूर
4	Galliformes	Phasianidae	<i>Pucrasia macrolopha</i>	Koklass Pheasant	फोक्रास
5	Galliformes	Phasianidae	<i>Tragopan satyra</i>	Crimson Horned-Pheasant	मुनाल

४.२. वनस्पति (Flora)

पक्ष राष्ट्रहरूको विभिन्न सम्मेलनका निर्णय अनुसार नेपालको साईटिस अनुसूचीमा पने वनस्पति अन्तरगत अनुसूची I मा सुनाखरीको एक जाति (*Paphiopedilum spp.*); अनुसूची II मा सुनाखरी (Orchidaceae) को सम्पूर्ण परिवार (अनुसूची I का प्रजाति बाहेक); थाकल (Cycadaceae) को सम्पूर्ण परिवार; रुख उन्यू (*Cyathea spp.*) जाति; सिसौ (*Dalbergia spp.*) जाति; सिउँडी (*Euphorbia spp.*) जाति; लौठसल्ला (*Taxus spp.*) का दुई प्रजाति; लघुपत्र (*Sinopodophyllum hexandrum*); श्याकुर (*Dioscorea deltoidea*); जटामसी (*Nardostachys jatamansi*); सर्पगन्धा (*Rauvolfia serpentina*) र अनुसूची III मा भोटेलहरा (*Gnetum montanum*); क्यासर (*Meconopsis regia*); गुन्सी (*Podocarpus nerifolius*) र झरीकोटे (*Tetracentron sinense*) रहेका छन्।

साईटिसको आधिकारिक वेबसाइट <http://checklist.cites.org> अनुसार साईटिस अनुसूचीमा नेपालको ४९७ वनस्पति प्रजाति सूचीकृत गरिएका छन्।

४.२.१ साईटिस अनुसूची I मा सूचीकृत वनस्पतिहरू (दुर्लभ वनस्पति)

साईटिसको अनुसूची I मा सूचीकृत वनस्पति वा दुर्लभ वनस्पतिका रूपमा २ वटा सुनाखरी प्रजाति पद्धति। ती प्रजातिका वर्ग (Order), परिवार (Family), वैज्ञानिक नाम (Scientific Name), अंग्रेजी नाम (English Name) र उपलब्ध भएसम्म नेपाली नाम (Nepali Name) सहितको विवरण तालिका ५ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ५: साईटिस अनुसूची I मा सूचीकृत नेपालका वनस्पतिको सूची

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
1	Asparagales	Orchidaceae	<i>Paphiopedilum insigne</i> (Wall. ex Lindl.) Pfizer	The Splendid Paphiopedilum	सुनाखरी
2	Asparagales	Orchidaceae	<i>Paphiopedilum venustum</i> (Wall. ex Sims) Pfizer	Charming Paphiopedilum	सुनाखरी

४.२.२ साईटिस अनुसूची II मा सूचीकृत वनस्पतिहरू (लोपोन्मुख वनस्पति)

साईटिसको अनुसूची II मा सूचीकृत वनस्पति (लोपोन्मुख वनस्पति) का रूपमा ४९९ वटा प्रजाति समावेश भएका छन्। ती प्रजातिका वर्ग (Order), परिवार (Family), वैज्ञानिक नाम (Scientific Name), अङ्ग्रेजी नाम (English Name) र उपलब्ध भएसम्म नेपाली नाम (Nepali Name) सहितको विवरण तालिका ६ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

थुर्जो (फोटो: गोज श्रेष्ठ)

थुर्ज (फोटो: कल्पना थापा जंगल)

पाँचओले (फोटो: सुजन महर्जन)

तालिका ६: साईट्स अनुसूची II मा सूचीकृत नेपालका वनस्पतिको सूची

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
1	Gentianales	Apocynaceae	<i>Rauvolfia serpentina</i> (L.) Benth. ex Kurz	Rauwolffia Root,Serpentine root, Snakewood	सर्पाट्या, चाँदमठवा
2	Ranunculales	Berberidaceae	<i>Sinopodophyllum hexandrum</i> (Royle) T.S. Ying (Syn: <i>Podophyllum hexandrum</i> Royle)	Himalayan May-apple	लधुपत्र, पाणा, वन भान्ता
3	Cyatheales	Cyatheaceae	<i>Cyathea gigantea</i> (Wall. ex Hook) Holttum (Syn: <i>Alsophila gigantea</i> Wall. ex Hook.)		रुख उन्धे, छाँडे
4	Cyatheales	Cyatheaceae	<i>Cyathea brunonianana</i> (C.B. Clarke) C.B. Clarke & Baker Syn: <i>Cyathea chinensis</i> Copel.		रुख उन्धे, छाँडे
5	Cyatheales	Cyatheaceae	<i>Cyathea khasiana</i> (Moore ex Kuhn) Domin		रुख उन्धे, छाँडे
6	Cyatheales	Cyatheaceae	<i>Cyathea spinulosa</i> Wall. ex. Hook.		रुख उन्धे, छाँडे
7	Cycadales	Cycadaceae	<i>Cycas pectinata</i> Buch.-Ham.		कलवल, थाकल
8	Dioscoreales	Dioscoreaceae	<i>Dioscorea deltoidea</i> Wall. ex Griseb.		कुकुर तरुल, भ्याकुर
9	Malpighiales	Euphorbiaceae	<i>Euphorbia fusiformis</i> Buch.-Ham. ex D. Don		वन मुली
10	Malpighiales	Euphorbiaceae	<i>Euphorbia prostrata</i> Aiton		कनिके घाँस
11	Malpighiales	Euphorbiaceae	<i>Euphorbia royleana</i> Boiss		सिउर्डी
12	Fabales	Leguminosae	<i>Dalbergia latifolia</i> Roxb.		सतिसाल
13	Fabales	Leguminosae	<i>Dalbergia pinnata</i> (Lour.) Prain		दमार
14	Fabales	Leguminosae	<i>Dalbergia sericea</i> G.Don		
15	Fabales	Leguminosae	<i>Dalbergia sissoo</i> DC.		सिसौ
16	Fabales	Leguminosae	<i>Dalbergia stipulacea</i> Roxb.		टाहे बारी

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
17	Fabales	Leguminosae	<i>Dalbergia volubilis</i> Roxb.		
18	Asparagales	Orchidaceae	<i>Acampe carinata</i> (Griff.) Panigrahi		
19	Asparagales	Orchidaceae	<i>Acampe rigidula</i> (Buch-Harn. ex Sm.) P.F. Hunt	The Stiff Acampe	
20	Asparagales	Orchidaceae	<i>Acanthephippium striatum</i> Lindl.	The striped Acanthephippium	
21	Asparagales	Orchidaceae	<i>Aerides multiflora</i> Roxb.	The Multi-flowered Aerides	परजीवी, थुर
22	Asparagales	Orchidaceae	<i>Aerides odorata</i> Lour.	The Fragrant Aerides	परजीवी
23	Asparagales	Orchidaceae	<i>Androcorys jaffreyana</i> (King & Pantl.) Lawkush & Vik. Kumar		
24	Asparagales	Orchidaceae	<i>Androcorys josephi</i> (Rchb.f.) Agrawala & H.J. Chowdhury		
25	Asparagales	Orchidaceae	<i>Androcorys monophylla</i> (D.Don) Agrawala & H.J. Chowdhury		
26	Asparagales	Orchidaceae	<i>Androcorys pugioniformis</i> (Lindl. ex Hook.f.) K.Y. Lang	The Dagger-Shaped Androcorys	
27	Asparagales	Orchidaceae	<i>Androcorys pusillus</i> (Ohwi & Fukuy.) Masam.	The Small-Flowered Androcorys	
28	Asparagales	Orchidaceae	<i>Anoectochilus roxburghii</i> (Wallich) Lindl.	Roxburgh's Anoectochilus	
29	Asparagales	Orchidaceae	<i>Aphyllorchis alpina</i> King & Pantl.	The Alpine Aphyllorchis	
30	Asparagales	Orchidaceae	<i>Aphyllorchis parviflora</i> King & Pantl.		
31	Asparagales	Orchidaceae	<i>Apostasia wallichii</i> R.Br.		
32	Asparagales	Orchidaceae	<i>Arachnis bella</i> (Rchb.f.) J.J. Sm.		
33	Asparagales	Orchidaceae	<i>Arachnis clarkei</i> (Reichb. f.) J.J. Smith	Clark's Arachnanthe	

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
34	Asparagales	Orchidaceae	<i>Arundina graminifolia</i> (D. Don) Hochr.	Bamboo orchid	गाभा
35	Asparagales	Orchidaceae	<i>Ascocentrum ampullaceum</i> (Lindl.) Schltr.	Vein-like Ascocentrum	
36	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bhutanthera albomarginata</i> (King & Pantl.) Renz	The White Margin Bhutanthera	
37	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bhutanthera alpina</i> (Hand.-Mazz.) Renz		
38	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bhutanthera fimbriata</i> Raskoti		
39	Asparagales	Orchidaceae	<i>Brachycorythis obcordata</i> (Lindl. ex Wall.) Summerh.	The Reverse Heart-Shaped Brachycorythis	गामडोल
40	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum affine</i> Wall. ex Lindl.	The Similar Bulbophyllum	
41	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum ambrosia</i> (Hance) Schltr.	The Sweet-Smelling Bulbophyllum	
42	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum bisetum</i> Lindl.	The Two Bristled Bulbophyllum	
43	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum careyanum</i> (Hook.) Spreng.	Carey's Bulbophyllum	वन हुच्चल, थुर, परजीवी
44	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum cariniflorum</i> Rchb.f.	The Keeled Flower Bulbophyllum	
45	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum caulinorum</i> Hook.f.	The Stem Flowering Bulbophyllum	
46	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum cylindraceum</i> Lindl.	The Cylindrical Bulbophyllum	
47	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum elatum</i> (Hook.f.) J.J. Sm.	The Tall Bulbophyllum	
48	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum emarginatum</i> (Finet) J.J. Sm.	The Emarginate Bulbophyllum	
49	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum guttulatum</i> (Hook.f.) Balakr.	The small spotted Bulbophyllum	
50	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum heleneae</i> (Kuntze) J.J. Sm.	Horned Rhynionanthos	
51	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum hirtulum</i> Ridley	The Bristly Bulbophyllum	
52	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum hirtum</i> (Sm.) Lindl. ex Wall.	The Bristly Bulbophyllum	

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
53	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum muscicola</i> Rchb.f. Syn: <i>Bulbophyllum hookeri</i> (Duthie) J.J. Smith	The Moss-Growing Bulbophyllum	
54	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum leopardinum</i> (Wall.) Lindl. ex Wall.	The leopard spotted Bulbophyllum	थुर, परजीवी
55	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum moniliforme</i> E.C. Parish & Rchb.f.	The Necklace-Like Bulbophyllum	
56	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum muscicola</i> Rchb.f.	The Moss-Growing Bulbophyllum	
57	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum odoratissimum</i> (J.E.Sm.) Lindl.	The Fragrant Bulbophyllum	थुर्जी
58	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum reptans</i> (Lindl.) Lindl.	The Crawling Bulbophyllum	
59	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum retusiusculum</i> Rchb.f.	The blunted Cirrhopetalum	
60	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum rigidum</i> King & Pantl.	Rigid Bulbophyllum	
61	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum rolfei</i> (Kuntze) Seidenf.	Rolfe's Bulbophyllum	
62	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum roxburghii</i> (Lindl.) Rchb.f.	Roxburgh's Bulbophyllum	
63	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum sarcophyllum</i> (King & Pantl.) J. J. Sm.	The Fleshy Red-Leaved Bulbophyllum	
64	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum scabratum</i> Rchb.f.	The Rough Bulbophyllum	
65	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum secundum</i> Hook.f.	The One Sided Bulbophyllum	
66	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum striatum</i> (Griff.) Rchb.f.	The Striate Bulbophyllum	
67	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum triste</i> Rchb.f.	The Dark Bulbophyllum	
68	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum umbellatum</i> Lindl.	The Umbrella Bulbophyllum	
69	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum viridiflorum</i> (Hook.f.) Schltr.	The Green Flowered Bulbophyllum	

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
70	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum xylophyllum</i> E.C. Parish & Rchb. f.	The Woody Leated Bulbophyllum	
71	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum yoksumense</i> J.J. Sm.	The Yoksun Bulbophyllum	
72	Asparagales	Orchidaceae	<i>Bulbophyllum yunnanense</i> Rolfe	The Yunnan Bulbophyllum	
73	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe alismaefolia</i> Lindl.		
74	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe alpina</i> Hook.f.	The Alpine Calanthe	
75	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe biloba</i> Lindl.	The Two Lobed Calanthe	
76	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe brevicornu</i> Lindl.	The Short Spurred Calanthe	
77	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe chloroleuca</i> Lindl.	The Greenish-White Calanthe	
78	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe daviddii</i> Franch.	David's Calanthe	
79	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe densiflora</i> Lindl.	The Densely Flowered Calanthe	
80	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe griffithii</i> Lindl.	Griffith's Calanthe	
81	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe herbacea</i> Lindl.	The Herb-Like Calanthe	
82	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe mamii</i> Hook.f.	Mann's Calanthe	
83	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe odora</i> Griff.	The Scented Calanthe	
84	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe daviddii</i> Franch Syn: <i>Calanthe pachystalix</i> Rchb.f.	David's Calanthe	
85	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe plantaginea</i> Lindl.	The Plantago-Like Calanthe	वन अदुवा
86	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe puberula</i> Lindl.	The Hairy Calanthe	वन अदुवा
87	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe sylvatica</i> (Thouars) Lindl.	The forest dwelling Calanthe	पार्खा फूल
88	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe tricarinata</i> Lindl.	Three keeled Calanthe	

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
89	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe triplicata</i> (Willmet.) Ames	The Thrice Folded Calanthe	
90	Asparagales	Orchidaceae	<i>Calanthe trulliformis</i> King & Pant.	The Trulliform Calanthe	
91	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cephalanthera longifolia</i> (L.) Fritsch	The white lady orchid	
92	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cheirostylis griffithii</i> Lindl.	Griffith's Cheirostylis	
93	Asparagales	Orchidaceae	<i>Chiloschista usneoides</i> (D. Don) Lindl.	Lichen-like Chiloschista	
94	Asparagales	Orchidaceae	<i>Chrysoglossum ornatum</i> Blume	Hastate lip orchid	
95	Asparagales	Orchidaceae	<i>Chusua roborowskyi</i> (Maxim.) P. Hunt		
96	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cleistostoma appendiculatum</i> Benth. Hook.f.	The Appendaged Cleistostoma	
97	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cleistostoma racemiferum</i> (Lindl.) Garay	The Spike Shaped Flower Raceme	
98	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cleistostoma simondii</i> (Gagnep.) Seidenf.	Simond's Cleistostoma	
99	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dactylorhiza viridis</i> (L.) R.M.Bateman Pridgeon & M.W. Chase Syn: <i>Coeloglossum viride</i> (L.) Hartm.	Frog orchid	
100	Asparagales	Orchidaceae	<i>Coelogyne barbata</i> Griff.	The Bearded Coelogyne	
101	Asparagales	Orchidaceae	<i>Coelogyne corymbosa</i> Lindl.	The Umbrella-Like Coelogyne	चाँदीगाभा, झौपाते
102	Asparagales	Orchidaceae	<i>Coelogyne crista</i> Lindl.	The Crested Coelogyne	भालु केरा, चाँदीगाभा
103	Asparagales	Orchidaceae	<i>Coelogyne fimbriata</i> Lindl.	The Fringed Coelogyne	जिवन्ती
104	Asparagales	Orchidaceae	<i>Coelogyne flaccida</i> Lindl.	The Loose Coelogyne	धुराभा, चाँदीगाभा
105	Asparagales	Orchidaceae	<i>Coelogyne fuscescens</i> Lindl.	Yellow Coelogyne	वनकेरा
106	Asparagales	Orchidaceae	<i>Coelogyne holochila</i> P.F. Hunt & Summerh.	The Almost Entire Lip Coelogyne	
107	Asparagales	Orchidaceae	<i>Coelogyne longipes</i> Lindl.	The Long Stemmed Coelogyne	

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
108	Asparagales	Orchidaceae	<i>Coelogyne nitida</i> (Wall. ex D. Don) Lindl.	The shining Coelogyne	चाँदिगाढा,
109	Asparagales	Orchidaceae	<i>Coelogyne ovalis</i> Lindl.	The fringed Coelogyne	
110	Asparagales	Orchidaceae	<i>Coelogyne prolifera</i> Lindl.	The rich fruit Coelogyne	
111	Asparagales	Orchidaceae	<i>Coelogyne punctulata</i> Lindl.	Lip eye-shaped spotted Coelogyne	धुर, गाउँगो
112	Asparagales	Orchidaceae	<i>Coelogyne raizadae</i> S.K. Jain & S. Das	Raizada's Coelogyne	
113	Asparagales	Orchidaceae	<i>Coelogyne schultesii</i> S.K. Jain & S. Das	Schlutes' Coelogyne	
114	Asparagales	Orchidaceae	<i>Coelogyne stricta</i> (D.Don) Schltr.	The Rigid Coelogyne	वन पियाज
115	Asparagales	Orchidaceae	<i>Conchidium extinctorium</i> (Lindl.) Y.P. Ng & P. J. Cribb		
116	Asparagales	Orchidaceae	<i>Conchidium musicola</i> (Lindl.) Rauschert		
117	Asparagales	Orchidaceae	<i>Corallorrhiza trifida</i> Chatel.		
118	Asparagales	Orchidaceae	<i>Crepidium biauritum</i> (Lindl.) Szlach.		
119	Asparagales	Orchidaceae	<i>Crepidium josephiannum</i> (Rchb.f.) Marg.		
120	Asparagales	Orchidaceae	<i>Crepidium khasianum</i> (Hook.f.) Szlach.		
121	Asparagales	Orchidaceae	<i>Crepidium mackinnonii</i> (Duthie) Szlach.		
122	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cryptochilus sanguineus</i> Wall.	The Blood-Red Cryptochilus	
123	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cymbidium aloifolium</i> (L.) Sw.	The Aloe-Leaved Cymbidium	हरजोर, वनहर्चुल, कमारो
124	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cymbidium bicolor</i> Lindl.	Two Coloured Cymbidium	
125	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cymbidium cyperifolium</i> Wall. ex Lindl.	The Cyperus -Like leafed Cymbidium	
126	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cymbidium devonianum</i> Lindl. ex Paxton	Devon's Cymbidium	थिरगाढा

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
127	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cymbidium eburneum</i> Lindl.	The Ivory-Colored Cymbidium	
128	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cymbidium elegans</i> Lindl.	The Elegant Cymbidium	ଶୁର
129	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cymbidium erythraeum</i> Lindl.	The Red-Spotted Lip Cymbidium	
130	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cymbidium faberi</i> Rolfe	Faber's Cymbidium	
131	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cymbidium gammieanum</i> King & Pantl.	Gammie's Cymbidium	
132	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cymbidium hookerianum</i> Rchb.f.	Large flower Cymbidium	
133	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cymbidium iridioides</i> D.Don	The Iris-like Cymbidium	ଶୁର
134	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cymbidium lancifolium</i> Hook.	The Lance- Leafed Cymbidium	
135	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cymbidium macrorhizon</i> Lindl.	The Long Rhizome Cymbidium	
136	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cypripedium cordigerum</i> D.Don	The Heart- Shaped Lip Cypripedium	ଜିନ୍ଦ୍ରୀ
137	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cypripedium elegans</i> Rchb.f.	Camel's foot	
138	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cypripedium guttatum</i> Sw.		
139	Asparagales	Orchidaceae	<i>Cypripedium himalaicum</i> Rolfe ex Hemsl.	The gaint flower Cypripedium	ଖୁଜୁକ୍ଷା
140	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dactylorhiza hatagirea</i> (D.Don) Soo		ପାଁଚ ଆଳେ, ହତାଜଟୀ
141	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dactylorhiza viridis</i> (L.) R.M.Bateman, Pridgeon & M.W.Chase	Frog orchid	
142	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium amoenum</i> Wall. ex Lindl.	The lovely Dendrobium	ଶୁର
143	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium anceps</i> Sw.	The Double- Edged Dendrobium	
144	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium aphillum</i> (Roxb.) C.E.C. Fisch.	The Hooded Dendrobium	
145	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium heterocarpum</i> Wall. ex Lindl. Syn: <i>Dendrobium aureum</i> Lindl.	The Different Fruit Dendrobium	

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
146	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium bicameratum</i> Lind.	The Two Chambered Dendrobium	
147	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium moniliforme</i> (L.) Sw. Syn: <i>Dendrobium candidum</i> Wallich ex Lindl.	The Necklace-Shaped Dendrobium	
148	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium capillipes</i> Rchb.f.	The Hairy Column Foot Dendrobium	
149	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium chrysanthum</i> Wall. ex Lindl.	The Golden Yellow Flowered Dendrobium	
150	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium chryseum</i> Rolfe	The Yellow Flowered Dendrobium	
151	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium chrysotoxum</i> Lindl.	The Golden Bow Dendrobium	
152	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium denneanum</i> Kerr Syn: <i>Dendrobium clavatum</i> Lindl. ex Wallich	The Denne Dendrobium	
153	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium crepidatum</i> Lindl. & Paxton	The Shoe-Lip Dendrobium	
154	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium polyanthum</i> Wall. ex Lindl. Syn: <i>Dendrobium cretaceum</i> Lindl.	The Many Flowered Dendrobium	
155	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium cumulatum</i> Lindl.	The Crowded- Inflorescence Dendrobium	
156	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium denneanum</i> Kerr	The Denne Dendrobium	
157	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium densiflorum</i> Wallich ex Lindl.	The Densely Flower Dendrobium	සුනාභා
158	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium denudans</i> D. Don	Stripped Dendrobium	
159	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium eriiflorum</i> Griffith	The Eria- Like Flowered Dendrobium	ඡුජා
160	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium farmeri</i> Paxton	Farmer's Dendrobium	
161	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium fimbriatum</i> Hook.	The Fringe- Lipped Dendrobium	
162	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium formosum</i> Roxb. ex Lindl.	The Giant - Flowered Dendrobium	

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
163	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium gibsonii</i> Lindl.	Gibson's Dendrobium	
164	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium griffithianum</i> Lindl.	Griffith's Dendrobium	
165	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium heterocarpum</i> Wall. ex Lindl.	The Different Fruit Dendrobium	थुर
166	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium hookerianum</i> Lindl.	Hooker's Dendrobium	
167	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium longicornu</i> Lindl.	The Long-Horned Dendrobium	काउसे
168	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium macrostachyum</i> Lindl.	The Large Inflorescence Dendrobium	
169	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium moniliforme</i> (L.) Sw.	The Necklace-Shaped Dendrobium	
170	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium monticola</i> P.Hunt & Summerh.	The Mountain Living Dendrobium	जीवन्ती
171	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium moschatum</i> (Buch.-Ham.) Sw.	The Musky Smelling Dendrobium	
172	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium nobile</i> Lindl.	The Noble Dendrobium	
173	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium ochreatum</i> Lindl.	The Stem Clasping Tube Dendrobium	
174	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium peganum</i> (Lindl.) Lindl.	The Pegu Dendrobium	
175	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium polyanthum</i> Wall. ex Lindl.	The Many Flowered Dendrobium	
176	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium porphyrochilum</i> Lindl.	The Purple Lipped Dendrobium	
177	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium polyanthum</i> Roxb. ex Lindl. Syn: <i>Dendrobium primulinum</i> Lindl.	The Many Flowered Dendrobium	
178	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium pulchellum</i> Roxb. ex Lindl.	The Charming Dendrobium	
179	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium tortile</i> Lindl.	The Twisted Dendrobium	
180	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium transparens</i> Wall. ex Lindl.	The Translucent Dendrobium	परजीवी, थुर
181	Asparagales	Orchidaceae	<i>Didymoplexis pallens</i> Griff.	The Pale Didymoplexis	

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
182	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dienia cylindrostachya</i> Lindl.		
183	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dienia ophrydis</i> (J.Koenig) Seidenf.		
184	Asparagales	Orchidaceae	<i>Diplomeris hirsuta</i> (Lindl.) Lindl.	The Hairy Diplomeris	
185	Asparagales	Orchidaceae	<i>Diplomeris pulchella</i> D.Don	The Beautiful Diplomeris	
186	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium amplum</i> Lindl. Syn: <i>Epigeneium amplum</i> (Lindl.) Summerh.	The Large Epigeneium	
187	Asparagales	Orchidaceae	<i>Epigeneium fuscescens</i> (Griff.) Summerh.	The Ochre-Yellow Epigeneium	
188	Asparagales	Orchidaceae	<i>Dendrobium rotundatum</i> (Lindl.) Hook. f. Syn: <i>Epigeneium rotundatum</i> (Lindl.) Summerh.	The Rounded Epigeneium	
189	Asparagales	Orchidaceae	<i>Epipactis helleborine</i> (L.) Crantz		
190	Asparagales	Orchidaceae	<i>Epipactis mairei</i> Schltr.	Maire's Epipactis	
191	Asparagales	Orchidaceae	<i>Epipactis royleana</i> Lindl.		
192	Asparagales	Orchidaceae	<i>Epipactis veratrifolia</i> Boiss. & Hohen.	Gaint Helleborine	
193	Asparagales	Orchidaceae	<i>Epipogium aphyllum</i> Sw.		
194	Asparagales	Orchidaceae	<i>Epipogium japonicum</i> Makino		
195	Asparagales	Orchidaceae	<i>Epipogium roseum</i> (D. Don) Lindl.	The Rose Epipogium	
196	Asparagales	Orchidaceae	<i>Eria annapurnensis</i> L.R. Shakya & M.R. Shrestha		
197	Asparagales	Orchidaceae	<i>Eria baniae</i> Bajrach., L.R. Shakya & Chettri		
198	Asparagales	Orchidaceae	<i>Eria coronaria</i> Rchb.f.	The Crowned lip Eria	
199	Asparagales	Orchidaceae	<i>Eria lasiopetala</i> (Willd.) Ormerod	The Shaggy Petaled Eria	

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
200	Asparagales	Orchidaceae	<i>Eria nepalensis</i> Bajrach. & K.K.Shrestha		
201	Asparagales	Orchidaceae	<i>Eria pokharenensis</i> Bajrach., Subedi & K.K. Shrestha		
202	Asparagales	Orchidaceae	<i>Eulophia densiflora</i> Lindl.		
203	Asparagales	Orchidaceae	<i>Eulophia explanata</i> Lindl.	Eulophia	
204	Asparagales	Orchidaceae	<i>Eulophia flava</i> Hook.f.	The Yellow Eulophia	
205	Asparagales	Orchidaceae	<i>Eulophia graminea</i> Lindl.		
206	Asparagales	Orchidaceae	<i>Eulophia herbacea</i> Lindl.		
207	Asparagales	Orchidaceae	<i>Eulophia mackinnonii</i> Duthie		
208	Asparagales	Orchidaceae	<i>Eulophia obtusa</i> (Lindl.) Hook.f.		
209	Asparagales	Orchidaceae	<i>Eulophia spectabilis</i> (Dennst.) Suresh	The Spectacular Eulophia	अमरकाण्ड
210	Asparagales	Orchidaceae	<i>Galearis roborovskii</i> (Maxim.) S.C. Chen, P.J. Cribb & S.W. Gale		
211	Asparagales	Orchidaceae	<i>Galearis spathulata</i> (Lindl.) P.F. Hunt	The Spathulate Galearis	
212	Asparagales	Orchidaceae	<i>Galeola faberi</i> Rolfe		
213	Asparagales	Orchidaceae	<i>Galeola falconeri</i> Hook.f.	Falconer's Galeola	
214	Asparagales	Orchidaceae	<i>Galeola Lindlana</i> Reichb.f.		
215	Asparagales	Orchidaceae	<i>Gastrochilus acutifolius</i> Kuntze	The Pointed-Leaf Gastrochilus	
216	Asparagales	Orchidaceae	<i>Gastrochilus calceolaris</i> D. Don.	The Shoe-Shaped Gastrochilus	
217	Asparagales	Orchidaceae	<i>Gastrochilus dasypogon</i> (Lindl.) Kuntze	The Dense Beard Gastrochilus	
218	Asparagales	Orchidaceae	<i>Gastrochilus inconspicuus</i> (Hook.f.) Kunize	The Inconspicuous Gastrochilus	

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
219	Asparagales	Orchidaceae	<i>Gastrochilus nepalensis</i> Raskoti		
220	Asparagales	Orchidaceae	<i>Gastrodia elata</i> Blume		
221	Asparagales	Orchidaceae	<i>Gastrodia falconeri</i> D.L. Jones & M.A. Clem.		
222	Asparagales	Orchidaceae	<i>Geodorum densiflorum</i> (Lam.) Schltr.	The Densely Flowered Geodorum	
223	Asparagales	Orchidaceae	<i>Goodyera biflora</i> (Lindl.) Hook.f.	The Two Flowered Goodyera	
224	Asparagales	Orchidaceae	<i>Goodyera foliosa</i> Benth.	The Leafy Goodyera	
225	Asparagales	Orchidaceae	<i>Goodyera nankensis</i> Fukuy.	The Nanko Goodyer	
226	Asparagales	Orchidaceae	<i>Goodyera procera</i> (Ker Gawler) Hook.	The Tall Goodyera	
227	Asparagales	Orchidaceae	<i>Goodyera recurva</i> Lindl.	The Recurved Goodyera	
228	Asparagales	Orchidaceae	<i>Goodyera repens</i> (L.) R.Br.		
229	Asparagales	Orchidaceae	<i>Goodyera viridiflora</i> (Blume) Blume	The Heart-Shaped Goodyera	
230	Asparagales	Orchidaceae	<i>Gymnadenia conopsea</i> (L.) R.Br.		
231	Asparagales	Orchidaceae	<i>Gymnadenia orchidis</i> Lindl.		
232	Asparagales	Orchidaceae	<i>Habenaria aitchisonii</i> Rehb.f.	Aitchison's Habenaria	
233	Asparagales	Orchidaceae	<i>Platanthera arcuata</i> Lindl. Syn: <i>Habenaria arcuata</i> (Lindl.) Hook.f.	The Arching Platanthera	
234	Asparagales	Orchidaceae	<i>Habenaria davidii</i> Franch.	David's Habenaria	
235	Asparagales	Orchidaceae	<i>Habenaria dentata</i> Schltr.	The Toothed Habenaria	
236	Asparagales	Orchidaceae	<i>Habenaria digitata</i> Lindl.	The Fingered Habenaria	
237	Asparagales	Orchidaceae	<i>Habenaria pectinata</i> D. Don Syn: <i>Habenaria ensifolia</i> Lindl.	The Comb-Like Habenaria	

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
238	Asparagales	Orchidaceae	<i>Platanthera latilabris</i> Lindl. Syn.: <i>Habenaria latilabris</i> Hook.f.	The Broad Lipped Platanthera	
239	Asparagales	Orchidaceae	<i>Habenaria longifolia</i> Buch.-Ham. ex Lindl.	The Long Leaved Habenaria	
240	Asparagales	Orchidaceae	<i>Habenaria malleifera</i> Hook.f.	The Hammer-Carrying Habenaria	
241	Asparagales	Orchidaceae	<i>Habenaria pantlingiana</i> Kraenzl.	Pantling's Habenaria	
242	Asparagales	Orchidaceae	<i>Habenaria pubescens</i> Lindl.	The Hairy Habenaria	
243	Asparagales	Orchidaceae	<i>Habenaria reniformis</i> Hook.f.	The Kidney Shaped Habenaria	
244	Asparagales	Orchidaceae	<i>Habenaria stenopetala</i> Lindl.		
245	Asparagales	Orchidaceae	<i>Hemipilia cordifolia</i> Lindl.	The Heart-Shaped Leaf Hemipilia	
246	Asparagales	Orchidaceae	<i>Herminium alaschanicum</i> Maxim.	The Alas Shan Herminium	
247	Asparagales	Orchidaceae	<i>Herminium chloranthum</i> Tang & F.T. Wang	The Green Herminium	
248	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus duthiei</i> (Hook.f.) Deva & H.B. Naithani Syn: <i>Herminium duthiei</i> Hook.f.	Duthie's Peristylylus	
249	Asparagales	Orchidaceae	<i>Herminium hongdeyuanii</i> Raskoti		
250	Asparagales	Orchidaceae	<i>Herminium jaffreyanum</i> King & Pantl.	Jaffrey's Herminium	
251	Asparagales	Orchidaceae	<i>Herminium kamengense</i> A.N. Rao		
252	Asparagales	Orchidaceae	<i>Herminium lanceum</i> (Thumb. ex Sw.) Vuijk	The Lanceolate Leaf Herminium	
253	Asparagales	Orchidaceae	<i>Herminium longilobatum</i> Hegde & A.N. Rao		
254	Asparagales	Orchidaceae	<i>Herminium mackinnonii</i> Duthie		
255	Asparagales	Orchidaceae	<i>Herminium mackinnonii</i> Duthie		

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
256	Asparagales	Orchidaceae	<i>Herminium macrophyllum</i> (D.Don) Dandy	The Large Leaved Herminium	
257	Asparagales	Orchidaceae	<i>Herminium monorchis</i> (L.) R.Br.		
258	Asparagales	Orchidaceae	<i>Androcorys pugioniformis</i> (Lindl. ex Hook.f.) K.Y. Lang Syn: <i>Herminium pugioniforme</i> Lindl. ex Hook.f.	The Dagger-Shaped Androcorys	
259	Asparagales	Orchidaceae	<i>Herminium quinquelobum</i> King & Pantl.	The 5 Lobed Herminium	
260	Asparagales	Orchidaceae	<i>Herminium souliei</i> (Finet) Rolfe	Soulie's Herminium	
261	Asparagales	Orchidaceae	<i>Liparis boottanensis</i> Griffith	The Bhutan Liparis	
262	Asparagales	Orchidaceae	<i>Liparis cespitosa</i> (Lam.) Lindl.	The Clumping Liparis	
263	Asparagales	Orchidaceae	<i>Liparis deflexa</i> Hook.f.	The Deflexed Liparis	
264	Asparagales	Orchidaceae	<i>Liparis elliptica</i> Wight	The Elliptic Liparis	
265	Asparagales	Orchidaceae	<i>Liparis glossula</i> Rchb.f.	The Tongue-Like Liparis	
266	Asparagales	Orchidaceae	<i>Liparis langtangensis</i> Raskoti & Ale		
267	Asparagales	Orchidaceae	<i>Liparis nervosa</i> (Thunb.) Lindl.	The veined Liparis	
268	Asparagales	Orchidaceae	<i>Liparis odorata</i> (Willd.) Lindl.	The Fragrant Liparis	
269	Asparagales	Orchidaceae	<i>Liparis olivacea</i> Lindl.	The veined Liparis	
270	Asparagales	Orchidaceae	<i>Liparis perpusilla</i> Hook.f.	The Tiny Liparis	
271	Asparagales	Orchidaceae	<i>Liparis petiolata</i> (D. Don) Hunt & Summerh.	The Petiolate leaf Liparis	
272	Asparagales	Orchidaceae	<i>Liparis platyrachis</i> Hook.f.	The Broad Rachis Liparis	
273	Asparagales	Orchidaceae	<i>Liparis pygmaea</i> King & Pantl.		

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
274	Asparagales	Orchidaceae	<i>Liparis stricklandiana</i> Rchb.f.	Strickland's Liparis	
275	Asparagales	Orchidaceae	<i>Liparis viridiflora</i> (Blume) Lindl.	Green-Flowered Liparis	
276	Asparagales	Orchidaceae	<i>Neottia nepalensis</i> (N.P.Balakr.) Szlach. Syn.: <i>Listera nepalensis</i> N.P.Balakr.		
277	Asparagales	Orchidaceae	<i>Neottia tenuis</i> (Lindl.) Szlach. Syn.: <i>Listera tenuis</i> Lindl.	The Slender Neottia	अर्जुना
278	Asparagales	Orchidaceae	<i>Luisia trichorrhiza</i> (Hook.) Blume	The Hair-Like Root Luisia	
279	Asparagales	Orchidaceae	<i>Malaxis dolpensis</i> M.R. Shrestha, L.R. Shakya & Ghimire		
280	Asparagales	Orchidaceae	<i>Malaxis tamurensis</i> Tuy.		
281	Asparagales	Orchidaceae	<i>Neogyne gardneriana</i> Rchb.f.	Gardner's Neogyne	
282	Asparagales	Orchidaceae	<i>Neottia acuminata</i> Schltr. Syn: <i>Aphyllorchis parviflora</i> King & Pantl.	The Acuminata Neottia	
283	Asparagales	Orchidaceae	<i>Neottia chandiae</i> Raskoti, J.J. Wood & Ale		
284	Asparagales	Orchidaceae	<i>Neottia listeroides</i> Lindl.	Listera- Like Neottia	
285	Asparagales	Orchidaceae	<i>Neottia mucronata</i> (Panigrahi & J.J. Wood) Szlach.	The Abruptly Pointed Neottia	
286	Asparagales	Orchidaceae	<i>Neottia nepalensis</i> (N.P. Balakr.) Szlach.		
287	Asparagales	Orchidaceae	<i>Neottia pinetorum</i> (Lindl.) Szlach.	The Pine-Wood Growing Neottia	
288	Asparagales	Orchidaceae	<i>Neottia tenuis</i> (Lindl.) Szlach.	The Slender Neottia	
289	Asparagales	Orchidaceae	<i>Neottianthe secundiflora</i> (Hook.f.) Schltr.	The Secund Flowered Neottianthe	
290	Asparagales	Orchidaceae	<i>Nervilia concolor</i> (Blume) Schltr.		

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
291	Asparagales	Orchidaceae	<i>Nervilia crociformis</i> (Zoll. & Moritz.) Seidenf.	The Trembling Nervilia	
292	Asparagales	Orchidaceae	<i>Nervilia mackinnonii</i> (Duthie) Schltr.	Mackinnon's Nervilia	
293	Asparagales	Orchidaceae	<i>Nervilia macroglossa</i> (Hook.f.) Schltr.	The Large Tongued Nervilia	
294	Asparagales	Orchidaceae	<i>Nervilia plicata</i> (Andrews) Schltr.	The Folded Nervilia	
295	Asparagales	Orchidaceae	<i>Oberonia brachystachys</i> Lindl.	The Short Scape Oberonia	
296	Asparagales	Orchidaceae	<i>Oberonia caulescens</i> Lindl.	The Offshoot Forming Oberonia	
297	Asparagales	Orchidaceae	<i>Oberonia cavaleriei</i> Finet	Cavaliere's Oberonia	
298	Asparagales	Orchidaceae	<i>Oberonia emarginata</i> King & Pantl.	The Notched Oberonia	
299	Asparagales	Orchidaceae	<i>Oberonia lobulata</i> King & Pantl.	The Lobed Oberonia	
300	Asparagales	Orchidaceae	<i>Oberonia emarginata</i> King & Pantl. Syn.: <i>Oberonia micrantha</i> King & Pantl.	The Notched Oberonia	
301	Asparagales	Orchidaceae	<i>Oberonia nepalensis</i> L.R. Shakya & R.P. Chaudhary		
302	Asparagales	Orchidaceae	<i>Oberonia obcordata</i> Lindl.	The Reverse Heart Shaped Oberonia	
303	Asparagales	Orchidaceae	<i>Oberonia pachyrachis</i> Rchb.f. ex Hook.f.	The Broad Rachis Oberonia	
304	Asparagales	Orchidaceae	<i>Oberonia prainiana</i> King & Pantl.	Prain's Oberonia	
305	Asparagales	Orchidaceae	<i>Odontochilus asraoa</i> (J.Joseph & Abbar.) Ormerod		
306	Asparagales	Orchidaceae	<i>Odontochilus nandae</i> Raskoti & Kurzweil		
307	Asparagales	Orchidaceae	<i>Oreorchis foliosa</i> (Lindl.) Lindl.		

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
308	Asparagales	Orchidaceae	<i>Oreorchis foliosa var. indica</i> (Lindl.) N. Pearce & P.J. Cribb Syn: <i>Oreorchis indica</i> (Lindl.) Hook.f.		
309	Asparagales	Orchidaceae	<i>Oreorchis micrantha</i> Lindl.		
310	Asparagales	Orchidaceae	<i>Oreorchis nepalensis</i> N. Pearce & P.J. Cribb		
311	Asparagales	Orchidaceae	<i>Oreorchis porphyranthes</i> Tuy.		
312	Asparagales	Orchidaceae	<i>Otochilus albus</i> Lindl.		आँख्यो लहरो
313	Asparagales	Orchidaceae	<i>Otochilus fuscus</i> Lindl.		The Dark-Brown Otochilus
314	Asparagales	Orchidaceae	<i>Otochilus lancilabius</i> Seidenf.		The Lanceolate Lip Otochilus
315	Asparagales	Orchidaceae	<i>Otochilus porrectus</i> Lindl.		आँख्यो लहरो
316	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pachystoma pubescens</i> Blume		The Hairy Pachystoma
317	Asparagales	Orchidaceae	<i>Panisea demissa</i> (D. Don) Pfitzer		The Humble Panisea
318	Asparagales	Orchidaceae	<i>Panisea panchaseensis</i> Subedi		
319	Asparagales	Orchidaceae	<i>Panisea tricallosa</i> Rolfe		The Three Calli Panisea
320	Asparagales	Orchidaceae	<i>Panisea uniflora</i> Lindl.		The Single Flowered Panisea
321	Asparagales	Orchidaceae	<i>Papilionanthe teres</i> (Lindl.) Garay		हरजोर, शुजाँ
322	Asparagales	Orchidaceae	<i>Papilionanthe uniflora</i> (Lindl.) Garay		
323	Asparagales	Orchidaceae	<i>Papilionanthe vandarum</i> (Rchb.f.) Garay		The Vanda-Like Papilionanthe
324	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pecteilis gigantea</i> (Sm.) Raf.		The Giant Pecteilis
325	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pecteilis susannae</i> (L.) Raf.		Susanna's Pecteilis
326	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pecteilis triflora</i> (D. Don) Tang & Wang		The Three flowered Pecteilis

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
327	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pelatantheria insectifera</i> (Reichb.f.) Ridley	The Insect-Bearing Pelatanthera	
328	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus biermannianus</i> (King & Pantl.) X.H. Jin, Schult. & W.T. Jin	Biermann's Peristylus	
329	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus calcaratus</i> (Rolle) S.Y.Hu	The Spurred Peristylus	
330	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus densus</i> (Lindl.) Santapau & Kapadia	The Dense Peristylus	
331	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus duthiei</i> (Hook.f.) Deva & H.B. Naithani Syn.: <i>Herminium duthiei</i> Hook.f.	Duthie's Peristylus	
332	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus elisabethae</i> (Duthie) R.K. Gupta	Elisabeth's Peristylus	
333	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus fallax</i> Lindl.	The Deceptive Platanthera	
334	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus goodyeroides</i> (D. Don) Lindl.	The Goodyera-Like Peristylus	
335	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus hamiltonianus</i> (Lindl.) Lindl.	Hamilton's Peristylus	
336	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus intrudens</i> (Ames) Ormerod	The Thrust In Peristylus	
337	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus lacertifer</i> (Lindl.) J.J.Sm.	The Lizard-Like Habenaria	
338	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus lawii</i> Wight	Law's Peristylus	
339	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus orbicularis</i> (Hook.f.) Agrawala, H.J.Choudhury & S.Choudhury	The Orbicular Peristylus	
340	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus parishii</i> Rchb.f.	Parish's Peristylus	
341	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus plantagineus</i> (Lindl.) Lindl.	The Plantago-Like Peristylus	
342	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus prainii</i> (Hook.f.) Kraenzl.	Prain's Peristylus	
343	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus superanthus</i> J.J. Wood		

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
344	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus tipuliferus</i> (C.S.P. Parish & Rchb.f.) Mukerjee	The Water Spider Carrying Peristylius	
345	Asparagales	Orchidaceae	<i>Phaius flavus</i> (Blume) Lindl. Syn.: <i>Phaius woodfordii</i> (Hook.) Merr.	Yellow flower phaius	
346	Asparagales	Orchidaceae	<i>Phaius tankervilleae</i> (Banks ex L'Herit.) Blume	Nun's Orchid	
347	Asparagales	Orchidaceae	<i>Phaius woodfordii</i> (Hook.) Merr.	Yellow flower phaius	
348	Asparagales	Orchidaceae	<i>Phalaenopsis deliciosa</i> Rchb.f.	The Delicate Phalaenopsis	
349	Asparagales	Orchidaceae	<i>Phalaenopsis mannii</i> Rchb.f.	Mann's Phalaenopsis	
350	Asparagales	Orchidaceae	<i>Phalaenopsis parishii</i> Rchb.f.	Parish's Phalaenopsis	
351	Asparagales	Orchidaceae	<i>Phalaenopsis taenialis</i> (Lindl.) Christenson	The Bandage-Like Phalaenopsis	
352	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pholidota articulata</i> Lindl.	The Articulated Pholidota	हडगोर,
353	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pholidota imbricata</i> Lindl.	The Overlapping Shingle Pholidota	थुर्जे, पन्थरकेरा
354	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pholidota pallida</i> Lindl.	The Pale Pholidota	
355	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pholidota recurva</i> Lindl.	The Recurved Pholidota	
356	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pinalia acervata</i> (Lindl.) Kuntze		
357	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pinalia apertiflora</i> (Summerh.) A.N. Rao		
358	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pinalia bipunctata</i> (Lindl.) Kuntze		
359	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pinalia bractescens</i> (Lindl.) Kuntze		
360	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pinalia concolor</i> (C.S.P. Parish & Rchb.f.) Kuntze		
361	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pinalia graminifolia</i> (Lindl.) Kuntze		

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
362	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pinalia leucantha</i> Kuntze		
363	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pinalia obesa</i> (Lindl.) Kuntze		
364	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pinalia stricta</i> (Lindl.) Kuntze		
365	Asparagales	Orchidaceae	<i>Platanthera arcuata</i> Lindl.	The Arching Platanthera	
366	Asparagales	Orchidaceae	<i>Platanthera bakeriana</i> (King & Pantl.) Kraenzl.	Baker's Platanthera	
367	Asparagales	Orchidaceae	<i>Platanthera clavigera</i> Lindl.	The Club Carrying Platanthera	
368	Asparagales	Orchidaceae	<i>Platanthera edgeworthii</i> (Hook.f. ex Collett) R.K.Gupta	Edgeworth's Platanthera	रिङ्गे
369	Asparagales	Orchidaceae	<i>Platanthera exelliana</i> SoA		
370	Asparagales	Orchidaceae	<i>Platanthera japonica</i> (Thunb.) Lindl.	The Japanese Platanthera	
371	Asparagales	Orchidaceae	<i>Platanthera leptocaulon</i> (Hook.f.) SoA	The Narrow Peduncle Platanthera	
372	Asparagales	Orchidaceae	<i>Peristylus nematocaulon</i> (Hook.f.) Banerji & P. Pradhan Syn: <i>Platanthera nematocaulon</i> (Hook.f.) Kraenzl.	The Slender Stemmed Peristylus	
373	Asparagales	Orchidaceae	<i>Platanthera roseotincta</i> (W.W.Sm.) Tang & F.T. Wang	The Rose Tinted Platanthera	
374	Asparagales	Orchidaceae	<i>Platanthera stenorhyncha</i> (Hook.f.) SoA	The Slim Flowered Platanthera	
375	Asparagales	Orchidaceae	<i>Platanthera stenochila</i> X.H. Jin, Schuit., Raskoti & L.Q. Huang		
376	Asparagales	Orchidaceae	<i>Platanthera urceolata</i> (C.B. Clarke) R.M.Bateman		
377	Asparagales	Orchidaceae	<i>Platanthera yadongensis</i> X.H. Jin & W.T. Jin		

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
378	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pleione coronaria</i> P.J. Cribb & C.Z. Tang	The Wreath- Shaped Pleione	
379	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pleione hookeriana</i> (Lindl.) Rollisson	Hooker's Pleione	
380	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pleione humilis</i> (Sm.) D. Don	The low Growing Pleione	वटीटाउके, हाथीटाउके
381	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pleione maculata</i> (Lindl.)	The Spotted Pleione	
382	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pleione praecox</i> (J.E.Sm.) D. Don	The Early Blooming Pleione	भुईयम्पा, लसुन पाते, शक्ति गुम्बा
383	Asparagales	Orchidaceae	<i>Pteroceras teres</i> (Blume) Bakh.f.	The Terete Leafed Pteroceras	
384	Asparagales	Orchidaceae	<i>Rhomboda abbreviata</i> (Lindl.) Ormerod	The Cut Short Rhomboda	
385	Asparagales	Orchidaceae	<i>Rhynchosstylis retusa</i> Blume	The blunt Rhynchosstylis	चोदेफूल धोगेगाभा
386	Asparagales	Orchidaceae	<i>Robiquetia succisa</i> (Lindl.) Seidenf. & Garay	The Abruptly Broken Off Robiquetia	
387	Asparagales	Orchidaceae	<i>Schoenorchis gemmata</i> (Lindl.) J.J. Sm.	The Sparkling Schoenorchis	
388	Asparagales	Orchidaceae	<i>Smitinandia micrantha</i> (Lindl.) Holttum	The Small Flowered Smitinandia	
389	Asparagales	Orchidaceae	<i>Spiranthes sinensis</i> (Pers.) Ames	The Chinese Spiranthes	
390	Asparagales	Orchidaceae	<i>Spiranthes spiralis</i> (L.) Chevall.	Autumn lady's-tresses	
391	Asparagales	Orchidaceae	<i>Sunipia bicolor</i> Lindl.	The two coloured Sunipia	
392	Asparagales	Orchidaceae	<i>Sunipia cirrhata</i> (Lindl.) P.F.Hunt		
393	Asparagales	Orchidaceae	<i>Sunipia scariosa</i> Lindl. Syn.: <i>Sunipia racemosa</i> (Smith) Tang & Wang		
394	Asparagales	Orchidaceae	<i>Taeniophyllum scaberulum</i> Hook.f.	The Slightly Roughened Taeniophyllum	

SN	Order	Family	Scientific Name	English Name	Nepali Name
395	Asparagales	Orchidaceae	<i>Thelasis pygmaea</i> (Griff.) Lindl.	The Tiny Thelasis	
396	Asparagales	Orchidaceae	<i>Tipularia josephi</i> Rchb.f. ex Lindl.		
397	Asparagales	Orchidaceae	<i>Uncifera acuminata</i> Lindl.	The Acuminata Uncifera	
398	Asparagales	Orchidaceae	<i>Uncifera obtusifolia</i> Lindl.	The Rounded Leaf Uncifera	
399	Asparagales	Orchidaceae	<i>Vanda alpina</i> (Lindl.) Lindl.	The Montane Vanda	
400	Asparagales	Orchidaceae	<i>Vanda cristata</i> Wall. ex Lindl.	The Comb Vanda	हरचुरा, रसना, आगुतेफूल
401	Asparagales	Orchidaceae	<i>Vanda pumila</i> Hook.f.	The Dwarf Vanda	
402	Asparagales	Orchidaceae	<i>Vanda stangeana</i> Rchb.f.	Strange's Vanda	
403	Asparagales	Orchidaceae	<i>Vanda tessellata</i> (Roxb.) Hook. ex G.Don	The Lattice- Like Patterned Flower Vanda	परजीवी, रसना
404	Asparagales	Orchidaceae	<i>Vanda testacea</i> (Lindl.) Rchb.f.	The Small Flower Vanda	
405	Asparagales	Orchidaceae	<i>Vandopsis undulata</i> (Lindl.) J. J. Sm.	The Wavy Petaled Vandopsis	
406	Asparagales	Orchidaceae	<i>Zeuxine longilabris</i> (Lindl.) Trimen	The Long Lipped Zeuxine	
407	Asparagales	Orchidaceae	<i>Zeuxine strateumatica</i> (L.) Schltr.	Zeuxine Orchid	कंसक्षार
408	Lamiales	Scrophulariaceae	<i>Picrorhiza kurrooa</i> Royle ex Benth.		युद्धकी
409	Pinales	Taxaceae	<i>Taxus contorta</i> Griff. <i>Taxus fuana</i> Nan Li & R.R.Mill	Western Himalayan Yew	लौठसल्ला
410	Pinales	Taxaceae	<i>Taxus wallichiana</i> Zucc.	Eastern Himalayan Yew	लौठसल्ला
411	Dipsacales	Caprifoliaceae	<i>Nardostachys jatamansi</i> (D. Don) DC. Syn: <i>Nardostachys granatiflora</i> DC.	Spikenard	जटमसी, भुले

४.२.३ साईटिस अनुसूची III मा सूचीकृत वनस्पतिहरू (संरक्षित वनस्पति)

साईटिसको अनुसूची III मा सूचीकृत वनस्पति (संरक्षित वनस्पति) का रूपमा ४ वटा प्रजाति समावेश छन्। ती प्रजातिका वर्ग (Order), परिवार (Family), वैज्ञानिक नाम (Scientific Name), अङ्ग्रेजी नाम (English Name) र उपलब्ध भएसम्म नेपाली नाम (Nepali Name) सहितको विवरण तालिका ७ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ७: साईटिस अनुसूची III मा सूचीकृत नेपालका वनस्पतिको सूची

SN	Order	Family	Genus Species (Full Name)	English Name	Nepali Name
1	Gnetales	Gnetaceae	<i>Gnetum montanum</i> Markgraf	Gnetum	भोटे लहरा
2	Ranunculales	Papaveraceae	<i>Meconopsis regia</i> G. Taylor	Himalayan Poppy	कथासर
3	Pinales	Podocarpaceae	<i>Podocarpus nerifolius</i> D. Don	Mount teak	गुन्डी
4	Trochodendrales	Trochodendraceae	<i>Tetracentron sinense</i> Oliver	Spur leaf	झरीकोटे किंचुक, पिपलपाते

सन्दर्भ सामग्रीहरू

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग | २०७७ | साईटिस अनुसूचीमा सूचीकृत नेपालका दुर्लभ वन्यजन्तु र वनस्पति (Flora and Fauna of Nepal in CITES Annexes)। प्रकाशक: राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग, बबरमहल, काठमाण्डौ नेपाल।

नेपालका संरक्षित वन्यजन्तु तथा वनस्पति: साईटिसका सन्दर्भमा एक चिनारी। २०५६ प्राकृतिक विज्ञान सङ्ग्रहालय, त्रिभुवन विश्वविद्यालय र आईयूसीएन, विश्व संरक्षण सङ्घ, नेपाल, page 63

नेपाल सरकार। २०७३। सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन, २०७३। नेपाल सरकार, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, कानून किताब व्यवस्था समिति, काठमाण्डौ, नेपाल।

चापागाई, दिवाकर र ढकाल, जनार्दन। २००२ (२०५८)। नेपालमा साईटिस कार्यान्वयन, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग, बबरमहल, काठमाण्डौ, नेपाल

हेमसागर बराल, करनबहादुर शाह। २०६५। नेपालका स्तनधारी वन्यजन्तु। हिमाली प्रकृति, लाजिम्पाट, काठमाण्डौ, नेपाल
ISBN 978-9937-2-0204-6

Aryal, Prakash, C., Dhamala, Man K., Bhurtel, Bed P., Suwal, Madan K., and Rijal, Bishal. (2010). Turtles of Nepal: A Field Guide for Species Accounts and Distribution. Environmental Graduates in Himalaya (EGH), Resources Himalaya Foundation and Companions for Amphibians and Reptiles of Nepal (CARON). Kathmandu, Nepal.

Bajimaya, S. 1997. Nepalko Paripeksha ma CITES. Workshop on the Implementation Status of Wetlands and CITES in Nepal, June 29. Ministry of Population and Environment, Singhdarbar, Kathmandu, Nepal.

Baral, H.S. and Inskip, C. (2004). The State of Nepal's Birds. Department of National Parks and Wildlife Conservation, Bird Conservation Nepal and IUCN Kathmandu, Nepal.

Baral, H.S. and Inskip, C. (2005). Important Bird Areas in Nepal: Key Sites for Conservation. Bird Conservation Nepal and BirdLife International, Kathmandu

Bird Conservation Nepal and Department of National Parks and Wildlife Conservation. (2012). Birds of Nepal: An Official Checklist. Kathmandu, Nepal.

CITES (1992). CITES Identification Guide Reptiles, Amphibians and Insects. CITES Secretariat, 15, Chemin des Anemones, CH-1219 Chatelaine-Geneva, Switzerland. Website: <http://www.cites.org>

CITES (1995). CITES Enforcement Training Seminar, Participants Manual. CITES Secretariat / UNEP, Kathmandu, Nepal:

CITES (1996). CITES Text of the Convention and Appendices I, II and III. CITES Secretariat, 15, Chemin des Anemones, CH-1219 Chatelaine- Geneva, Switzerland. Website: <http://www.cites.org>

- CITES (2017). Appendices I, II & III Valid from 4 October 2017. CONVENTION ON INTERNATIONAL TRADE IN ENDANGERED SPECIES OF WILD FAUNA AND FLORA. Downloaded from <https://cites.org/sites/default/files/eng/app/2017/E-Appendices-2017-10-04.pdf>
- DNPWC (2003). Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora-CITES, Department of National Parks and Wildlife Conservation (DNPWC), Department of Forest, Department of Botany and Natural History Museum, Kathmandu, Nepal
- Fleming, R.L. (Sr), Fleming, R.L. and Bangdel, L.S. 1984. Birds of Nepal with Reference to Kashmir and Sikkim (Third Edition).Nature Himalayas, Kathmandu, Nepal.
- <http://www.orchidspecies.com>, retrieved on June 05, 2018
- <http://checklist.cites.org>, retrieved on June 01, 2018
- <http://www.theplantlist.org>, retrieved on June 20, 2018
- Jnawali, S.R., H.S. Baral, S. Lee, K.P. Acharya, G.P. Upadhyay, M. Pandey, R. Shrestha, D. Joshi, B.R. Laminchhane, J. Griffiths, A.P. Khatiwada, N. Subedi & R. Amin (compilers) (2011). The Status of Nepal Mammals. The National Red List Series, Department of National Parks and Wildlife Conservation, Kathmandu, Nepal.
- Joshi, N., Dhakal, K. S., Saud, D. S. (2017). Checklist of CITES Listed Flora of Nepal. Department of Plant Resources (DPR), Thapathali, Kathmandu, Nepal.
- Prater, S.H. (1971). The Book of Indian Animals (Third Revised Edition) Bombay Natural History Society, Bombay, India
- Rajbhandari, K. R. (2015). A Handbook of the orchids of Nepal. Government of Nepal, Ministry of Forests and Soil Conservation, Department of Plant Resources, Kathmandu, Nepal.
- Raskoti B B. and Ale, R. (2011). *Paphiopedilum fairrieanum* (Lindl.) Stein and *Paphiopedilum venustum* (Wall ex Sims) Pfitzer new records of genus *Paphiopedilum* Pfitzer (Orchidaceae) for flora of Nepal. In The McAllen International Orchid Society Journal Vol. 12(8), pp. 7-11 August 2011
- Raskoti, B. B. (2009). The orchids of Nepal. Authors, Kathmandu.
- Reeve, R. (2000). CITES and Compliance- Past, Present and Future: An analytical study of the compliance system of the 1973 CITES, March. Nairobi, Kenya.
- Rokaya M. B., Raskoti, B.B., TImsina, B. and Munzbergova, Z. Münzbergová (2013). An annotated checklist of the orchids of Nepal. Nordic Journal of Botany 31: 511-550, 2013.

- Rosser, A. and Haywood, M. (2000). CITES: A Conservation Tool- A Guide to Amending the Appendices to the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (6th edition). Prepared for the Twelveth Meeting of the Conference of the Parties, Nov., Chile. IUCN SSC April 1999, The Rufford Foundation, Council of Agriculture, Taiwan, The World Conservation Union.
- Rosser, A., Haywood, M. and Harris, D. (2002). CITES: A Conservation Tool- A Guide to Amending the Appendices to the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (7th edition). Prepared for the Twelth Meeting of the Conference of the Parties, Nov., Chile. IUCN SSC September 2001, The Rufford Foundation, Council of Agriculture, Taiwan, The World Conservation Union.
- Schleich, H. H. and Rai, K. (2012). Turtles of Nepal. ARCO-NEPAL e.v. and FUHLORTT-MUSEUM (2nd Edition: 2012).
- Shah, K.B. and Tiwari, S. (2004). Herpetofauna of Nepal: A Conservation Companion. IUCN- The World Conservation Union.
- Shakya, L. R. and Bajracharya, D. M. (2013). Survey for the Orchids of Shivapuri National Park in Kathmandu and their conservation. Pleione 7(1): 39 - 45. 2013. ISSN: 0973-9467.
- Shrestha, B.P. (1989). Forest Plants of Nepal. Educational Enterprise Pvt. Ltd. Lalitpur, Nepal.
- Shrestha, T.K. (1997). Mammals of Nepal. Bimala Shrestha, Kathmandu Nepal, 371 PP
- Storrs, A. and Storrs, J. (1984). Discovering Trees in Nepal and the Himalayas. Sahayogi Press, Kathmandu, Nepal
- Subedi, A., Kunwar, B. Choi, Y. Dai, Y., Andel, T. V., Chaudhary, R. P., Boer, H. J. D. and Gravendeel, B. (2013). Collection and trade of wild harvested orchids in Nepal. Journal of Ethnobiology and Ethnomedicine, 9:64.
- WCN. (2011). Banyajantu tatha Banaspati Aparadha Nyantran Sambandhi Karyabithi, Srot Pustika, Wildlife Conservation Nepal, Rufford Foundation and Blue Moon Fund. Kathmandu Nepal.
- Wijnstekers, W. (2003). The Evolution of CITES (7th edition). CITES Secretariat, 15, Chemin des Anemones, CH-1219 Chatelaine- Geneva, Switzerland. Website: <http://www.cites.org>

राष्ट्रीय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
बबरमहल, काठमाण्डौ, नेपाल
फोन नं. ८७७-१-४२२७६२६, ४२२०८५०
ईमेल info@dnpwc.gov.np
वेबसाइट www.dnpwc.gov.np